Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען — היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 193 | Łódź, Sroda 19 sierpnia 1931 r. | ניינסטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך ו' אלול תרצ"א | № 193

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 71=224

שוידערליכער מארד אין סאמבאר

14-יעהריג קריסטליך יונגעל דערמארדעט א 8=יעהריג יודיש מיידעלע

לעמבערג, 18 (טעלעפאניש). אין סאמבאר האט א קריסטליך יונגעל דערמארדעט א יודיש מיידעלע.

וועגען דאזיגען שוידערליכען מארד גיט מען איבער, אז דער 14-יעהריגער כלאדני, א זוהן פון א פשאדאוניק, האט זיך געשפילט מיט'ן 8-יעהריגען יודישען מיידעלע קודיס, אויפ'ן פעלד. פלוצים האט כלאדני דערמארדעט דאס מיידעלע מיט אן'אייזען, מיט וועלכען ער האט דעם אומגליקליכען קינד צושפאלטען ס'קעפעל און געלאזען ליגען די ערמארדעטע אויפ'ן פעלד.

די עלטערען פונ'ם מיידעלע האבען גענומען ארומזוכען זייער פערשוואונדען קינד נאך אהן ערפאלג, אזוי ווי מען האט דעם מינדעריעהריגען מערדער געזעהען צוזאמען מיט דעם מיידעלע, האט מען איהם געפרעגט, וואו דאס מיידעלע איז, האט ער געענטפערט, אז ער האט זי געזעהען שווימען אויפ'ן וואסער. מען האט אבער דעם יונגעל שוין געהאלטען אויפ'ן אויג און איהם שטארק באכגעשפירט, וואו ער איז נאך געגאנגען.

מיט עטליכע שעה שפעטער איז דער מערדער צוועק אין פעלד אריין, צום ארט פון מארד און פון דארט גענומען דעם טויטען קערפערל פון ערמארדעטען יודישען מיידעלע און מיט איהר געאיילט צום וואסער, מיט'ן צוועק אהין אריינצוואר- פען דאס טויטע קערפערל און אזוי ארום צו פער- רייבען די שפורען, אז ער איז דער מערדער. מען האט איהם אבער פערהאלטען צוזאמען מיט'ן טויטען קערפערל פון דער דערמארדעטע.

דער מינדעריעהריגער שוידערליכער מערדער איז ארעסטירט און פאליציי פיהרט אן'אויספארשונג. ביי דער ערשטער אויספארשונג האט זיך דער מערדער מודה געווען און דערצעהלט, אז ער האט דערמארדעט דאס קינד מיט אן'אייזען.

שטרייקענדע ארבייטער

בעווארפען מיט שטיינער שטרייק-ברעכער

לעמבערג, 18 (טעלעפאניש) אין די לעצטע טעג קומט פאר א שטרייק אין די האלץ-סקלא- דעס פון דער פירמע גרעדעל און גרעדלאוו. צוליב דעם, וואס די פירמע האט געהאט אב'אויסלענדישע בעשטעלונג, האט זי בעשלאסען צו לאדעווען א טייל פון בעשטעלטען האלץ מיט דער הילף פון בעאמטע און וואלד-פערסאנאל. די שטרייקענדע ארבייטער האבען דעריבער בעלאגערט די סקלאדעס און בע- ווארפען מיט שטיינער די שטרייק-ברעכער. אויך די פאליציי, וואס איז אנגעקומען איז בעווארפען געווארען מיט שטיינער.

די פאליציי האט אבער בעוויזען פונאנדערצו- טרייבען די אויפגערעגטע ארבייטער. די סקלאדעס זענען בעוואכט געווארען דורך פערשטארקטע פאלי- ציי-אפטיילונגען.

פוילישע דעלעגאציע צו דער פעלקער=ליגע

ווארשא, 18 (טעלעפאניש). אין דער פוילישער דעלעגאציע צו דער 12. סעסיע פון דער פעלקער-ליגע זענען אריין: דעלעגאטען — מיניס- טער זאלעסקי, מיניסטער סאקאל און סענאטאר טארגאווסקי.

פערטרעטער — גענ. קאספשיצקי, מיניסטער כארזשקא, מיניסטער מאדזעלעווסקי, פוילישער באט- שאפטער אין בערן, דיר. שמולאקאווסקי, מיניסטער אנאטאל מילשטיין, עדוואַרד ראטשינסקי, אנאטאל ראמאן, אננא שעלאגאווסקא.

גענעראל - סעקרעטאר — טאדעאוש גוויאז- דאווסקי.

ערמארדעט א יודישען סוחר אין טשערנאוויץ

טשערנאוויץ. (יט"א) אין דער פאר - שטאט פון טשערנאוויץ. זושיקא, האבען עטליכע פערמאסקירטע באנדיטען זיך אריינגעריסען אין הויז פון יודישען סוחר לייב גייזינגער. די באנ- דיטען האבען גייזינגער'ן צושניטען מיט מעסערס און איהם בערויבט. די מערדער האט מען בישט געכאפט.

אנולירען די מלחמה=חובות

כדי צו ראטעווען די אינדוסטריע און האנדעל אין דער וועלט

לאנדאן, 18 (ספ. טעל.) דער דירעקטאר פון דער ענגלישער באנק אלעקסאנדער שאו, האט אין גלאזגאו געהאלטען א רעדע אין וועלכער ער האט געזאגט, אז כדי צו פערבעסערען דעם האנ- דעל און די אינדוסטריע אין דער וועלט, מוז מען קודם כל רעדוצירען אדער אנולירען די מלחמה- חובות און ענטשעדיגונגען.

דייטשער קאנסול אין ווארשא אויף אורלויב

ווארשא, 18 (טעלעפאניש). דער דייטשער קאנסול אין ווארשא ד"ר האנס פאן מאלטקע, איז ארויסגעפאהרען אויף 2 וואכען אורלויב. איהם פערטרעט פאן רינטעלען.

באנקעט לכבוד לואי ליפסקי

ניו-יארק 18 (י. ט. א. טעלעגראפיש). דא איז פארגעקומען א גרויסער באנקעט לכבוד לואי ליפסקי, נאך זיין צוריק קומען פון זיין רייזע אי- בער אייראפא. אין זיין רעדע האט ליפסקי געפא- דערט די דימיסיע פון דער ציוניסטישער לייטונג.

צוגאב-קופאן
2-טע סעריע
פון גרויסען
פרעמיען-קאנקורס
— פון —
„נייעם פאלקסבלאט"
כדי זיך צו בעטייליגען אין פרע- מיען-קאנקורס איז גענוג צוזו- שטעלען בלויז 30 קופאנען.

שטאטיש טעאטער, ציגל-גאס 27.
ראט פון די פראפ. פאריינען אין לאדזש, לאגעווניצקא 4.
ווילנער טרופע אנפ.: מזאה. ווילנער טרופע
היינט, מיטוואך, דעם 19-טן ד. ח., פינקטליך 9 אווענט
אז הנחה=פארשטעלונג פאר ארבעטער און ארבעטנדיקע אינטעליגענץ
(דאס גרויסע געווינס) 200.000
פאלקס-שטיק אין 4 אקטן פון שלום עליכם.
פאר דער פארשטעלונג א רעפעראט פון ח' זרבבל.
די הנחה און אומזיסטע בילעטן צו באקומען אין ביורא פון ראט פון די פראפ. פאריינען (לאגעווניצקא 4) יעדן טאג פון 11—1 פרי און פון 7—9 אווענט.

שיטרען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שיטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקווערא 15
לינקע אפיציגע, 1-שטער שטאק.

דעם ה' ח. מ. ראדזאנאווער
צו דער ערעפנונג פון זיין שיך-געשעפט
אין נייעם לאקאל נאווא-מיעסקא 3
ווינשט גליק און ערפאלג
גארבעריי מ. הירש.

בעגריסונג
דער לאנגיעהריגער סאלידער שוה=פירמא
M. CH. RADZANOWER
צו דער ערעפנונג פון נייעם שעהנעם פערקויפס-לאקאל
Łódź, Nowomiejska 3
ווינשט פיל גליק און ערפאלג — לעדער-האנדעל
H. TEMPELHOF, Łódź
.9 ZGIERSKA 9
4459

Dr. med. G. GERSZTAJN
ספעציאל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייט
צוריקגעקעהרט
טראגוטא 12, טעל. 175-10.
נעהמט אן פון 11—1 און פון 7—8 אוו.
4157

Dr. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 13-142
עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8, זונטאג און יו"ט 9—1, פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

אכטונג, דאמען-מאגאזין-שניידער-מייסטער!
ביידע פאראיינען אל. 1-טער מאי 2 און וואלטשאנסקא 19
רופען אויף היינט, מיטוואך, דעם 19-טען אויגוסט ד. י. 7 אין אווענד
אן'אלגעמיינע פערזאמלונג
פון גאנצען פאך אויף זשעלאנא 10A
וועגען דעצידירען דעם גורל פון גאנצען פאך אין איצטיגען מאמענט.
מיט אכטונג די פעראייניגטע קאמיטע.
4459

אכטונג, רעסטאראטארן און ביר=האלע=בעזיצער!
דערמיט מעלדען מיר אלע אונזערע מיטגלידער און נישט- מיטגלידער, אז דער לאנג-דויערנדער סכסוך מיט די
ברויערײ=בעזיצער
איז מיט'ן היינטיגען טאג ליקווידירט געווארען.
די פערוואלטונג
פון רעסטאראטארן=און ביר=האלע= בעזיצער=פעראיין אין לאדז.
4452

„צעפעלין"-רייזע קיין ענגלאנד

פרידריכסהאפען, 18 (ספ. טעל.) „גראף צעפעלין" איז היינט אפגעפלויגען קיין ענגלאנד. עס זענען מיטגעפאָהרען 22 פאסאזשירען.

דעם 20 אויגוסט וועט דער צעפעלין צוריק־קומען קיין פרידריכסהאפען.

וואלדעמאראס-פראצעס אין קאוונע

קאָוונע 18 (ספ. טעל.) אויפ׳ן פראָצעס האָט וואלדעמאראס פארלאנגט מען זאָל אנולירען דעם פראָצעס געגען איהם.

מען האָט אויסגעהערט עטליכע עדות. איי־נער פון די ע״ות האָט אנגערופען א רייהע נעמען פון פערזאנען, וועלכע האָבען צוגעגרייט אנ׳אטענ־טאט אויף דער רעגירונג.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האָט מען א״עס־טירט מעהרערע פערזאָן.

פרוכטלאזע בעמיהונגען

צו געפינען די רעטזעלהאפט פער־שוואונדענע 2 יודישע יונגעלייט אין ארץ־ישראל

ירושלים, (יט״א) די פאליציי האָט בע־שטימט 20 פונט בעלוינונג פאר וועלכע עס איז אינפארמאציעס וועגען די 2 יודישע יונגעלייט, וועלכע זענען מיט 6 חדשים צו״יק ארויס אויף אנ׳אויספלוג פון תל־אביב און זענען זייט דאן אויף א געהיימניספולען אופן פערשוואונדען גע־וואר״ען. צום לעצטען מאָל האָט מען זיי געזעהען ביים טייך ירקון.

דזשעמאל הוסייני פאהרט קיין לאנדאן

ירושלים, (יט״א) ווי עס טיילט מיט די אראבישע צייטונג „מעראאט על שערק", וועט דער סעקרעטאר פון דער אראבישער עקזעקוטיווע דזשע־מאל הוסייני אפפאהרען אין קורצען קיין לאנדאן אין די ענינים פון לאנד־ענטוויקלונגס־פלאן און דער געפלאנטער הלוואה פאר ארץ־ישראל.

די דמשק׳ער צייטונג „אליף בא" גיט צו, אז דזשעמאל הוסייני האָט רעזיגנירט פון אמט פון סופעריאינטענדענט פון „וואקף", וואָס האָט חובות אויף 60.000 פונט, וועלכע זי קען נישט דעקען.

פרעלימינאר מלוכה-בודזשעט

ווערט שוין אויסגעארבייט

ווארשא, 18 (טעלעפאניש פון אונזער קאָר־רעספאנדענט) אין פינאנץ־מיניסטעריום האָט זיך שוין אנגעהויבען די ארבייט איבערן בודזשעט פארן לויפענדען יאָהר.

דער בודזשעט־דעפארטאמענט האָט שוין פור־באנדע־געשיקט צו אלע מיניסטעריומס צירקולארען און אליין ווע״ט געארבייט, אין א צוגעאיילטען טעמפא, איבע״ דער אויסרעכענונג, וואָס שטיצט זיך אויף דער ערפאהרונג פון די לעצטע חדשים, און ביים פעסטשטעלען דעם פרעלימינאר־בודזשעט. עס איז א ספק, צי די ציפער וועט דערפיהרען צו 2 מיט א האלבען מיליארד זל.

ווירטשאפטליכע לאגע אין ענגלאנד

לאָנדאָן, 18 (ספ. טעל.) דער עקאנאמי־שער קאָמיטעט ביים ענגלישען מיניסטעריען־ראט האָט פעיענדיגט די בעראטונגען איבער דער ווירטשאפטליכער לאגע אין ענגלאנד.

קיין אפיציעלער קאָמוניקאט איז נישט ארויסגעגעבען געוואָרען.

דער קאָמיטעט האָט אויסגעריקט זיין צופרי־דענהייט מיט׳ן בעריכט פון דער ווירטשאפטליכער לאגע אין ענגלאנד.

—=:O:=—

אראבישע פרויען פאדערען אמנעסטיע

ירושלים, (יט״א) דער אראבישער פרויען־פע״באנד האָט בעשלאָסען איבע״צוגעבען דעם הויך קאָמיסאר סער דזשאן טשענסעלאר א מעמאָריאל מיט דער ביטע, ער זאָל בעגנאדיגען פאר׳ן פע״־לאָזען דאָס לאנד די אראבישע ארעסטירטע, וועלכע קומען אפ זייע״ תפיסה־שטראף פאר די מארדען אין חברון און צפת.

„יודישע אויפפיהרונג"

פראג, (יט״א) אין געריכט אין מעהריש־אסטרוי איז פארגעקומען א פראָצעס געגען א סוחר, וועלכער האָט זיך אין געשעפטליכען גע־שפרעך אויסגעדריקט: „האנדעלט נישט מיט מיר אזוי יודיש". דער אנגעקלאָגטער האָט גע׳טענה׳ט, אז ער האָט קיינעם נישט געוואָלט בעליידיגען, ער האָט בלויז געצייכענט די אויפפיהרונג פון דער פי״מע אלס יודיש, גלייך ווי א טשעך האנדעלט טשעכיש און א פראנצויז — פראנצויזיש.

דאָס געריכט האָט אָבער איינגעזעהען אין די ווע״טער א בעליידיגענדע כוונה און האָט פער־משפט דעם אנגעקלאָגטען צו געלד־שטראף, אויך די צווייטע געריכטס־אינסטאנץ האָט דעם אורטייל בעשטעטיגט.

זעלבסטמארד פון טעאטער-די-רעקטאר לאנגע און זיין פרוי אין בערלין

בערלין, 18 (ספ. טעל.) דער טעאטער־דירעקטאר אסקאר לאנגע האָט זיך פערסמט מיט גאנז צוזאמען מיט זיין פרוי.

לאנגען האָט מען נאך אפגעראטעוועט, נאר די פרוי איז געבליבען טויט. די סבה — אונהייל־בארע קראנקהייט.

געשטארבען דער יודישער קרבן פון פלעביסציט-אונרוהען אין בערלין

בערלין, (יט״א) אין היגען שפיטאל איז געשטאָרבען דער 55־יעהריגער יודישער פאפיראָ־סען־פע״קויפער מאקס שטערן, וועלכער איז פער־וואונדעט געוואָר״ען אויף בילאוו־פלאץ בעת דעם צוזאמענשטויס צווישען קאָמוניסטען און פאליציי דעם 9. אויגוסט.

שטער״ן האָט זיך נישט בעטייליגט אין דער דעמאָנסטראציע און איז צופעליג שווער פערוואונ־דעט געוואָר״ען.

פראיעקט צו לעזען דאס א״י-פראבלעם

דורך א בעפעלקערונגס-אויסטויש

ירושלים, (יט״א) דאָ האָט געוויילט דער פרעזידענט פון דער „ליגע פאר ארגאניזירען דעם פראגרעס" פראָפ. ר. בראדא, וועלכער האָט זיך אין א געשפרעך מיט פרעסע־פארשטעהער ערקלערט, אז דאָס א״י־פראבלעם קען געלעזט ווערען דורך ארגאניזירען א בעפעלקערונגס־אויסטויש לויט׳ן מוסטער פון גריכיש־טערקישען אפמאך.

דער יודישער נאציאנאל־פאנד זאָל גלייכצייטיג איינקויפע ן ע״ד אין א״י פאר דער יודישער קאָ־לאָניזאציע און אין עבר־הירדן — פאר די דער־קלאסירטע אראבער. צו דעם צוועק זואָלט מען אויך געקאָנט שאפען אנ׳אראבישע קאָאפעראטיוו־געזעלשאפט. מען טאָר נישט איבערלאָזען די ענט־וויקלונג פון יודיש־אראבישער צוזאמענארבייט בלויז דעם פרייען שפיל פון עקאנאָמישע כוחות.

פראָפ. בראדא האָט אויסגעדריקט זיין בעוואונ־דערונג פאר׳ן אידעאליזם פון די יודישע קאָלאָניס־טען אין די מושבי־עובדים און קבוצות. לוי״ט זיין מיינונג זענען די מושבי־עובדים מעהר צוגעפאסט צו דער ענטוויקלונג פון פערזענליכער ענערגיע. אין סאָוויעט־רוסלאנד צ. ב. — האָט ערקלער״ט פראָפ. בראדא, — האָט דער ארטעל־טיפ פון קאָ־לעקטיוו, וואָס איז גאנץ נאָהענט צו די מושבי־עובדים, בעסע״ אויסגעהאלטען דעם פרוב. פון לע־בען ווי די „קאָמונעס".

פראָפ. בראדא האָט זיך אויך מיט גרויס אנער־קענונג אויסגעדריקט וועגען ירושלים׳ער אוני־ווערזיטעט און זיין בעדייטונג פאר׳ן לאנד.

ספארט־פלאץ „העלענאוו"

היינט, 8 אָווענד

ראווער־ און מאטאציקל־געיעגען

דער טאָר איז בעליכטען.

די פרייזען בעדייטענד רעדוצירט.

פערברענט געוואָרען א פאלווארק

דער היזק בעטרעפט 200,000 זלאטעס

(2) פאריגע נאכט איז אויסגעבראָכען א שרפה אין דעם פאלווארק שטשיטניקי, קאלישער קרייז.

די שרפה האָט אנגענומען דראָהענדע פאָר־מען, און אין משך פון עטליכע שעה איז מיט׳ן פייער אוועק א פערמעגען פון צ׳ערך 200,000 זלאָטעס.

דער פאלווארק, וואָס געהערט צו א געוויסער העלענא סטאזשינסקא, איז געווען אסעקורירט.

מען איז חושד, אז דאָ איז געווען אנ׳אונ־טערצינדונג, זיין דעריבער האָט מען תיכף ארעס־טירט אין א וואלד, וואָס געפינט זיך נאָהענט פון פאלווארק, איינעם א שלעכט־געקליידעטען פערשוין, וועלכער האָט זיך אנגעגעבען אלס דער 49־יאָה־ריגער אנטאני סטאניש פון לאָדז, ספאקאיגא 19.

דער ארעסטירטער האָט נישט געקאָנט אויפ־קלערען, וואָס ער האָט געטון אין אזא שפעטער שעה אין וואלד.

די סטאזשינסקא האָט, אגב, צוויי אייגענע מויערען אין לאָדז.

מען בויט בריקען

אין דער לאָדזער וואיעוואָדזטווע

(2) אזוי־ווי א גאנצע רייהע בריקען אין דער לאָדזער וואיעוואָדזטווע זענען בשעתו געבויט געוואָרען דורך די דייטשען, מלחמה־צייט, אויף א פראָוויזאָרישע אופן, און פאר דער צייט האָבען זיי זיך שטארק אפגענוצט, שטעלען זיי איצט מיט זיך פאר א סכנה פאר דער קאָמוניקאציע.

מחמת דעם האָט די דירעקציע פון די עפענטליכע ארבייטען ביי דעם לאָדזער וואיעוואָ־דען־אמט אונטערגענומען א רייהע געביי׳ען פון בריקען אין עטליכע וויכטיגסטע קאָמוניקאציע־פונקטען.

אזוי־ארום ווערט אין די נאָהענטסטע חדשים פערטיג אנ׳איי ען בעטאָנענע בריק היגטער רושיעץ אויף דעם טייך גיעכשיעטש (פעטריקאָוו וועלינער קאָמוניקאציע־טראקט); אזא גרויסע בריק ווערט אויך אויסגעפערטיגט אויף דעם טייך סטראווע, הינטער פעטריקאָוו.

א דריטע ריזיגע אייזען־בעטאָנאָווע בריק ווערט אויך געבויט אויף דעם טייך ווארטא, הינ־טער קאָניו.

דאס עלעגאנטע לאדז

קויפט איין די גאנצע קאסמעטיק נאר אין דער ערש־טער רענאמירטער

קאָנקורענץ־פערפומעריע

פון דער פירמע

J. DRUKIER

ZAWADZKA 5, TEL. 175-92

וואס בעזיצט צום איצטיגען זומער־סעזאָן דעם רייכסטען אויסוואַהל פון די בייעסטע

פערפומען, טואלעט־זייפען, קרעמען, פודערן, קעניגישע בלומען וואסערן

בעמערקונג: ביי יעדען איינקויף ווערט צוגעגעבען א קופאָן אויף ווערטפולע פרעמיעס.

פאר אנגראָסיסטען — ראבאט

פאר אנגראָסיסטען בעדייטענדער ראבאט.

8-ונג, רעטניקעס!

אנשטאט זיך בארגען א בעט אויף אפנויט־געלד

פערזעהט אייך בעסער פאר׳ן זעלבען געלד

PALMA-PATENT

מיט אנ׳עכט פאטענטירט בעט מיט א מאטראץ

Palma-Patent

וואָס איז אלעמען בעקאנט מיט זיין פראקטישקייט, דויערהאפטיגקייט

און עסטעטישקייט מיט א גאראנטיע אויף 3 יאָהר.

אויף לאגער שטעטס א גרויסער אויסוואהל לעושאַקעס, פעלד־בעטלעך, פעלד־בענקלעך

— ווי אויך — מאטראצען גערבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע קאזעטקעס, טאפטשאנעס, מעטער־מאסען

רעיעלע בעהאנדלונג! פאבריקס־פרייזען זעמטליכע רעפעראטורען;

הורט לאָדז, פולנאָצנא 24, טעל. 131-85 דעטייל

א קוואליפיצירטער

שטריקער

צו סוועטערס ווערט גע־בויכט. נאָוואָמיעסקא 6, פראָנט, וו. 7. 4460

השבת אבדה.

געהענדיג פון וואָלטשאנסקא גאס ביז נאָוואָמיעסקא, האָב איך פער־לוירען נישט מיין אייגען געלד, נאָר פרעמדעס 330 זלאָטעס געלד אין 2 בלאנקא־וועקסלען.

1) אויסשטעלער מישאק, ארדרע מ. ש. ווידראווסקי			200 זל.
2) "	" "	מישלאק	300 זל.
3) "	פישל גוטפריינד	31/X	100 זל.
4) "	" "	31/X	84 זל.

די וועקסלען ווערען ערקלערט פאר אונגילטיג.

דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען געגען גוטער בעלוינונג אפ־צוברענגען צו וו. סענדיק, נאָוואָמיעסקא 3.

4461

לאדז, 19 אויגוסט 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 19 אויגוסט 1931

די געפאהר פון עם-הארצות

„און טראגט פאר דעם פאלק דעם פאקל פון בילדונג". איך ווייס נישט, אויב איך האב דאס בוכשטעבליך איבערזעצט, אבער די דאזיגע ווערטער זענען געווען ווי א מין טעסטאמענט פון איינעם פון די גרעסטע פוילישע ראמאנטיקער.

אין די צייטען פון קנעכטשאפט האבען די פאליאקען אויסגעצייכענט פערשטאנען אפצושאצען די בעדייטונג פון פאלקס-בילדונג, מחמת זיי האבען אין דער שול געזעהן א יסוד פאר די אומאפהענגיגקייט-שטרעבונגען און אידעאלען. פערקעהרט ווידער, די אקופאנטישע מאכטען האבען, ווי למשל, די צארישע, צוליב פאליטישע טעמים בכלל געהאלטען די פאלקס-בילדונג אויף א נידעריגען מצב, אדער די דייטשען, וועלכע האבען געמאכט פון זייערע שולען אן אסימילאציע ווערקצייג.

און ווען עס האט אויסגעשלאגען די שעה פון דער פוילישער אומאפהענגיגקייט, האט מען זיך א ווארף געטון אויף דעם דאזיגען פערווארלאזטען געביט, פערקאשעט די ארבעל און מיט גרויס אימפעט גענומען אוועקשטעלען דעם גרויסען בנין — פון פאלקס-בילדונג. די סיים-פארטייען האבען זיך פשוט געפלייסט איבערצושטייגען איינע די צווייטע אויף דעם דאזיגען געביט. די בילדונגס-קאמיסיע פון סיים איז געווען איינע פון די אינטענסיווע און מען מוז זאגען, אז אין די ערשטע יאהרען האט פוילען טאקע א סך אויפגעטון אויף דעם דאזיגען געביט. מען האט געבויט פאלקס-שולען, מען האט געשאפען לעהרער-סעמינארען, יעדעס יאהר זענען אוועקגעשטעלט געווארען נייע שול-בנינים — מיט איין ווארט, מען האט געשטרעבט מקיים צו זיין דעם „טעסטאמענט" פון די פוילישע ראמאנטיקער.

אמת, א גרויסער טייל פון דער בעפעלקערונג האט ווייניג וואס גענאסען פון דעם דאזיגען „אימפעט" אויפ'ן בילדונגס-געביט, דערפאר איז אבער געווען די אמביציע פון די בילדונגס-פאקטארען צו בעקעמפען דעם אנאלפאבעטיזם און אומוויסענהייט, איינצונעמען אין די שולען וואס מעהר קינדער, פוילישע און נישט-פוילישע.

נישט אלעמען האט די פוילישע פאלקס-שול מיט איהרע טענדענצען בעפרידיגט, מחמת עס איז שווער געווען צו שאפען איין שאבלאן פון שולען פאר אלע בירגער, נישט בעריקזיכטענדיג די פאדערונגען און בויטען פון די בעזונדערע נאציאנאליטעטען — די שול-פראגע איז אבער געווען א לעבעדיגע, מען האט זיך מיט איהר כסדר בעשעפטיגט.

היינט שטייען מיר אין פוילען ערב א צוריקקעהר פון אנאלפאבעטיזם. עס ברעכט זיך צוליב דער שפארזאמקייט-אקציע דער גאנצער אדמיניסטראטיור-ביוראקראטישער אפאראט, וועלכען מען האט אויסגעבויט זיבען יאהרען, און א גרויסער טייל פון דער דאזיגער שפארזאמקייטס-אקציע איז געווענדעט טאקע אויף דעם בילדונגס-געביט. מען איז שוין צוגעטראטען דורכצופיהרען א גרויסע רעדוקציע פון לעהרער-פערסאנאל, מען האט אפגעשטעלט דאס בויען שול-בנינים און מען וועט בכלל שטארק בעגרעניצען די זאכליכע אויסגאבען פאר די שולען.

וואס בעדייט די דאזיגע אקציע אויפ'ן געביט פון דער פאלקס-בילדונג? ד. ה., אז מיר הויבען אן צוריקצוגיין צו דעם צושטאנד, אין וועלכען מיר האבען זיך געפונען פאר דער אומאפהענגיגקייט פון לאנד, דאס בילדונגס-מיניסטעריום וויל די אנקומענדע כוואליע פון אנאלפאבעטיזם בעקעמפען אויף א זייער אריגינעלען אופן. דאס מיניסטעריום האט פשוט ארויסגעגעבען אן אינסטרוקציע, אז מען קען פערגרעסערן די צאל קינדער אין די קלאסען ביז 60—70, און אויב צום אנהויב פון שול-יאהר וועלען זיך מעלדען צופיל קינדער, זאל מען די קינדער פון 7 יאהר און איבער 14 יאהר נישט צונעמען.

ביז אהער האט מע זיך כסדר „געקליגט" ווי אזוי גוט אוועקצושטעלען די שול. די ביוראקראטען פון בילדונגס-מיניסטעריום האבען פשוט פערווארפען די שולען מיט צירקולארען, וועלכע האבען בלומערשט, לויט זייערע בעגריפען, געדארפט פערבעסערן דעם מצב פון דער פאלקס-שול. מען האט באטיירליך אויך געלייגט גרויס אכט אויף די היגיענישע און סאניטארע בעדינגונגען. און איצט מיט איינמאל 60—70 קינדער אין א קלאס! מען קען זיך פארשטעלען, ווי אזוי די „לעהרע" וועט אויסזעהען אין אזא קלאס און ווי גוט עס וועלען זיין אוועקגעשטעלט די „סאניטאר-היגיענישע" בעדינגונגען.

דער דאזיגער שול-קראך וועט טרעפען די ארימסטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג און עס בעדייט א כוואליע פון אנ'אלפאבעטיזם, וועלכע רוקט זיך אן אויף אונז.

די געשאפענע לאגע דיקטירט אבער אונזערע בילדונגס-פאקטארען צו ענדערען זייער בעציהונג צו דעם פריוואט-געזעלשאפטליכען שול-וועזען און בעזונדערס צו דעם יודישען פריוואט-געזעלשאפטליכען שול-וועזען. די רעגירונג איז פאר קיין פאל נישט בכח אריינצונעמען אין איהרע שולען אלע קינדער פון שול-עלטער, כאטש זי איז לויט די קאנסטיטוציע-פארשריפטען מחויב צו בעזארגען דעם בירגער מיט פאלקס-בילדונג.

אונזערע געזעלשאפטליכע שולען העלפען ארויס דער רעגירונג פון איהר שווערער בויט און זיי ערפילען פונקציעס, וועלכע געהערען אייגענטליך צו דער מלוכה.

עס איז דעריבער קלאר, אז אויב די רעגירונג וויל נישט פערגרעסערן די צאל פון אנאלפאבעטען אין לאנד מוז זי ראדיקאל ענדערן איהר בעציהונג צו דעם יודישען געזעלשאפטליכען שול-וועזן.

א. צינצינאטוס.

די גרויסע העצע פון אראבער

ווי אזוי די געפאהר איז א נייעם פאגראם איז ענטשטאנען אין פאלעסטינא

איינצעלהייטען פון דער אראבישער אויפרייצענדער פערזאמלונג אין שכם

(קארעספאנדענץ פון ארץ-ישראל)

ס'איז נישט קיין נייעס, אז די אראבער אין ארץ־ישראל רודערען שוין עטליכע וואכען ארום דעם, וואס די רעגירונג האט אויסגעטיילט געוועהר אין פערמאכטע קאסטענס פאר די יודישע קאלאניעס, כדי זיי זאלען זיך קענען בעשיצען אין פאל פון א פלוצלינגדיגען אנפאל.

דעם 31־טען יולי איז אין שכם פארגעקומען א גרויסע פערזאמלונג אויף וועלכער עס זענען אנוועזענד געווען כמעט אלע אראבישע פיהרער, רעדעל-פיהרער דעה זאגער און גלאט פראפאגאנדיסטען. אויף דער דאזיגער פערזאמלונג זענען די אראבער אפען ארויס געגען די יודען און געגען דער רעגירונג און האבען אפען געהעצט די אראבישע בעפעלקערונג צו א בלוטיגען אויפשטאנד.

נאכמיטאג איז שוין די גאנצע שטאט שכם געווען בעוואכט פון בעוואפענטע בריטישע און פאלעסטינער פאליציי אויף פערד און אויף די גאסען האבען זיך אויך בעוויזען געפאנצערטע אויטאמאבילען. דער זאל וואו די פערזאמלונג איז פארגעקומען איז געווען דעקארירט מיט א גרויסע אראבישע פאהן.

דזשאמאל־אל־קאסעם האט די פערזאמלונג געעפענט מיט א פייערדיגער רעדע, אין וועלכער ער האט פאר די אנוועזענדע צוגעלידערט די פראגע, אין וועלכער עס האנדעלט זיך: דאס געבען געוועהר די יודישע קאלאניעס און דאס לערנען זיי ווי זיך דערמיט צו בענוצען דורך בריטישע אפיצירען ער האט מיט פאטאס גערעדט וועגען „די אומגערעכטיגקייטען, וואס ווערען בעגאנגען געגען די אראבער אונטער דער בריטישער הערשאפט, און האט פון דער פערזאמלונג געפאדערט, אז מען זאל זיך גלייך נעהמען צו אקטיוויטעט כדי פטור צו ווערען פון אלע אומגליקען און טאמער נישט בלייבט איבער פאר די אראבער איין וועג: פערלאזען דאס לאנד און זי איבערלאזען פאר די ענגלענדער מיט די יודען זיי זאלען מיט איהר טון וואס זיי געפעלט.

מען קען זיך פארשטעלען וואס פאר אן איינדרוק אזא העצערישע רעדע האט געמאכט אויף די פערזאמעלטע.

עס איז דאן ערוועהלט געווארען א פיהרערשאפט פון בעוואוסטע אראבישע פערזענליכקייטען.

ד"ר סעלים סאלאמע האט שטארק קריטיקירט די רעגירונג דערפאר, וואס זי בעוואפענט די יודען אין דער צייט וואס זי בעשטראפט יעדען אראבער ביי וועלכען זי כאפט געוועהר, ער האט דאס ערקלערט אזוי, אז עס קומט אויס ווי די רעגירונג אליין וואלט ברענגען צו אומרוהען און א פאלק וואס האט ליב פאגראמען טענה'ט נאך אז די אראבער זענען פאר בלוט פערגיסעניש. צום שלוס פון זיין רעדע האט ער געזאגט אז די רעגירונג קען נישט בעשיצען די איינוואוינער און פערזיכערן זייער לעבען און ער האט שטארק געטאדעלט די אראבישע מעקלארעס, וועלכע פערקויפען זייער פאטערלאנד צום שונא.

אסמאן אבדאלא האט געזאגט: מיר האבען קיין מורא נישט פאר די יודען נאר פאר די, וואס פערקויפען זייער פאטערלאנד צו די יודען. אויב די רעגירונג וועט נישט מבטל מאכען דאס בעוואפענען די יודען וועלען מיר ענטפערען מיט אנ'אנגריף געגען אנ'אנגריף".

שעיך מוזאפאר וואונדערט זיך פארוואס מען פערלאנגט, אז די רעגירונג זאל בעוואפענען די אראבער פונקט ווי די יודען. אייגענטליך בעוואפענען זיך די יודען אליין און פערלאזען זיך נישט אויף דעם געוועהר פון דער רעגירונג. ס'איז קיין חילוק נישט צי די אראבער געפינען דעם טויט דורך אנ'ענגלישע קויל צי דורך א יודישע קויל. ער האט געמאכט א פארשלאג, אז די פערזאמלונג זאל בעשליסען נישט צו צאהלען קיין שום שטייערען ביז די רעגירונג וועט נישט צוריקציהען איהר פאליטיק.

פאדעל טאהער ווענדעט זיך צו דער אראבישער יוגענד זי זאל זיך ארגאניזירען און זיך נעמען צו טהאטען, ווייל פאר די אראבער זענען געבליבען צוויי וועגען: אדער ברענגען קרבנות אדער פערלאזען דאס לאנד.

נאך אלע דעבאטען איז געוועהלט געווארען אנ'אקציאנס־קאמיטעט און עס זענען אנגענומען געווארען די פאלגענדע רעזאלוציעס:

1) יעדע שטאט פון פאלעסטינא מוז פאדערן פון דער רעגירונג איהר צו ערלויבען ארויסצוגעהן מיט א דעמאנסטראציע געגען דאס בעוואפענען די יודען. די דעמאנסטראציאס מוזען פארקומען דעם 15־טען אויגוסט.

2) אויב די רעגירונג וועט זיך האלטען ביי איהר בעשלוס אין דער פראגע פון בעוואפענען די יודען, איז דער אקציאנס-קאמיטעט פון דער דאזיגער פערזאמלונג בערעכטיגט צו האנדלען ווי ער פערשטעהט כדי צו דערווייטערן די סכנה פון פאלק.

3) טעלעגראפירען צו דער גאנצער מוסולמענישער וועלט, צו די קעניגען און פרינצען און זיי אויפקלערען וואס פאר א סכנה עס שטעהט דעם אראבישען פאלק פאר.

4) אויפפאדערן די רעגירונג צו פערעפענטליכען אנ'אפיציעלע ידיעה וועגען די רעזולטאטען פון דעם משפט, וואס איז פארגעקומען וועגען געשמוגעלטע געוועהר צו א יודישען סוחר פון חיפה מיט א יאהר צוריק.

5) פראטעסטירען פאר דעם פעלקער-בונד.

6) שרייבען וועגען דעם צו דער סיריש-פאלעסטינער-דעלעגאציע.

7) פערלאנגען פון הויך-קאמיסאר ער זאל צוריקנעהמען דאס געוועהר פון די יודישע קאלאניעס, אדער ער זאל אויך די אראבישע דערפער בעוואפענען.

8) די פערזאמלונג האט געוועהלט אנ'אקציאנס קאמיטעט צוזאמענגעשטעלט פון פינף פערזאנען: דזשאמאל קאסעם, אברהם זאאטער און מיהאמאד איזאט דארוזא פון שכם, עאחמי-אל-אבושי פון דזשענין, אבדאללא אלמארא פון טול כרם.

אט דאס זענען די איינצעלהייטען פון דער גרויסער העצע-פערזאמלונג און דאס זענען זייערע רעזאלוציעס. וואס זענען אויסען צו שאפען אונרוהען אין לאנד.

די רעגירונג האט אנגענומען שטרענגע מיטלען געגען דער אקציע פון די אראבער. דאס האט בערוהיגט די יודען.

סאוויעטישע טוריסטען אין לאנדאן

ארבייטער, וואס האבען זיך אויסגעצייכענט אין „פינף-יאהר-פלאן"

קיין לאנדאן איז אנגעקומען די סאוויעטישע שיף „אוקראינע" און זי האט געבראכט 340 סאוויעטישע טוריסטען, וועלכע ווילען זעהען די ענגלישע הויפטשטאט, און וועלכע ווילען זעהען נאך גרויסע אייראפעאישע שטעט.

עס ווערט וועגען די דאזיגע טוריסטען איבערגעגעבען פאלגענדיגע אינטערעסאנטע פאקטען: זיי זענען אלע ארבייטער און זיי פאהרען אויפ'ן חשבון פון דעם צענטראל-ראט פון די סאוויעטישע פראפ.-פעראיינען, וועלכער האט ארגאניזירט זייער טור. די רייזע איז א פרעמיע, וואס די אלע טוריסטען האבען בעקומען פאר דעם, וואס זיי האבען זיך אויסגעצייכענט מיט זייער ארבייט (ביים פינף-יאהר-פלאן).

די 340 סאוויעטישע טוריסטען האט מען צונויפגענומען פון אלע זיבען סאוויעטישע רעפובליקען: פון רוסלאנד גופא, פון אוקראינע, ווייסרוסלאנד, טראנס-קאווקאז, טורקעסטאן, אוזבעקיסטאן און אפילו טאיקיסטאן, וואס געפינט זיך אין דער ווייטער צענטראל-אזיע. מען האט זיי אויך אויסגעקליבען פון פערשידענע אינדוסטריעס. עס זענען דא צווישען זיי אינזשינירען פון לעניגראד און כארקאוו; גרובען-ארבייטער און שטאל שמעלצער פון דאנבאס; נאפט-ארבייטער פון באקו; וועבער'ס פון מאסקווע און איוואנאווא; פיהרער פון האלץ פון דער וואלגע. צווישען די 340 סאוויעטישע טוריסטען זענען אויך פארהאן 73 פרויען.

ביי זייער אנקומען אין לאנדאן האבען זיי געהאט שוועריגקייטען ביים אראפגיין פון שיף. מען האט זיי נישט אזוי גיך ערלויבט אראפצוקומען צו זעהען ד'הויפט-שטאט פון ענגלאנד. אבער די סאוויעטישע אמבאסאדע האט זיך אריינגעמישט און האט פאר זיי בעקומען א פראוויזארישע ערלויבעניש אויף 48 שעה. זיי האבען אויך געוואלט האבען אנ'ערלויבעניש צו בעזוכען פאבריקען, אבער דאס איז זיי נישט ערלויבט געווארען.

די קאמוניסטישע פארטיי פון ענגלאנד האט געמוזט געבען א צוזאג, אז זי וועט נישט מאכען קיין שום דעמאנסטראציע פאר די סאוויעטישע טוריסטען.

פיל פארשטעהער פון דער פרעסע האבען געוואלט רעדען מיט די טוריסטען. מען האט זיי נישט געשטערט, אבער זיי האבען געקענט ווייניג וואס פון זיי ארויסבעקומען. לויט ווי עס זעהט אויס, האבען זיי א בעפעהל צו רעדען וואס ווייניגער איבער'ן הויפט מיט ציימונגס-מענשען. דערפאר אבער זינגען זיי. בעת זיי זענען אויף דער שיף האלטען זיי אין איין זינגען — אזוי שרייבט די לאנדאנער פרעסע.

וועגען דער יודישער קאנצעפציע פון וועלט-שלום

רעדע פון ג. סעג. הרב רובינשטיין אין זשענעווא

גענף. (יט"א) דא האבען זיך פערענדיגט די זיצונגען פון עקזעקוטיוו - קאמיטעט פון דער וועלט-קאנפערענץ פאר'ן שלום דורך די רעליגיעס. ווי עס איז שוין געווען מיטגעטיילט, האט דער געוו. סעג. הרב רובינשטיין פון ווילנע געהאלטען איינע פון די דריי שלום-רעדעס אויף דער לעצטער זיצונג פון קאמיטעט. אין א גלענצענדער רעדע, וואס האט זיך אויסגעצייכענט מיט שארפע געדאנקען, טיפען ערנסט און אויפריכטיגער איבערצייגונג, האט הרב רובינשטיין קלאהר געמאכט דעם שטאנדפונקט פון יודענטום צום פראבלעם פון וועלט-שלום און ענטוואפנונג.

די פראגע וועגען דעם שלום אויף דער וועלט איז נישט קיין אפגעשלאסען פראבלעם פאר זיך, פיהרט אויס דער רעדנער. די דאזיגע פראגע איז ענג פערבונדען מיט אלע אנדערע מאראלישע פראבלעמען און עטישע געבאטען. דער רעדנער שטעלט זיך אפ באריכות אויף דער אויפפאסונג וועגען שלום פון די יודישע נביאים. ער ווייזט אן אויף דעם אונטערשיד צווישען דער ביבלישער און נישט-ביבלישער קאנצעפציע וועגען רעכט. בעת פאר די רוימער איז רעכט געווען דער אויסדרוק פון מאכט און די שווערד איז געווען דער סימבאל פון רוימישען רעכט-פרינציפ, האבען די יודישע נביאים באזירט די קאנצעפציע פון רעכט אויף דער אידעע פון גערעכטיגקייט, וועלכע איז א געטליך געזעץ. לויט דער יודישער אויפפאסונג מוז זיך דער שלום באזירען אויף אמת און רעכט. על שלשה דברים העולם קיים: על הדין, על האמת ועל השלום. דער דין און דער אמת זענען די מיטלען צו שלום.

הרב רובינשטיין רעדט מיט א ביטערען סארקאזם וועגען קריג. דער ענין מלחמה איז פאר די פעלקער געווארען א מין „געשעפט". די פעלקער בעקלאגען זיך נישט צוליב דעם אומשולדיג פערגאסענעם בלוט, נאר ווייל דאס מלחמה-געשעפט האט זיי נישט געבראכט דעם „פראפיט", וועלכען מען האט זיי צוגעזאגט. דער רעדנער קריטיקירט די שטרייטיגקייטען צווישען די פעלקער. ער ווייזט אן אויף די סכנות פון א צוקונפטיגער מלחמה, אויף דעם אומרעכט, וואס הערשט אין אינערליכען לעבען פון די שטאטען ווי אויך אין זייערע געגענזייטיגע בעציהונגען. הרב רובינשטיין טאדעלט אין שארפע ווערטער דעם היסטארישען מאטעריאליזם, וועלכער שטעלט אין צענטער פון אלץ און אלעמען מאטעריעלע אינטערעסען, און פערטיידיגט דעם היסטארישען אידעאליזם.

הרב רובינשטיין בעטאנט אויך די גרויסע בעדייטונג, וועלכע עס האט לטובת דעם וועלט-שלום די בעוועגונג מצד דעם פעראייניגטען פראנט פון אלע מענשען, וואס דענקען און פיהלען רעליגיעז. צו לאנג איז די רעליגיע געווען נישט בלויז א סיבה פון קריג, נאר אויך דער געגענשטאנד פון מלחמות. די בעוועגונג, וועלכע ווערט איצט געשאפען און וועלכע דארף פערבינדען צו א געמיינזאמער אקציע אלע רעליגיעס און אמונות האט דעריבער א גאנץ בעזונדערען ווערט. הרב רובינשטיין פערענדיגט זיין רעדע מיט דעם אויסדרוק פון זיין טיפסטער האפנונג, אז דער ביבלישער גייסט, די אידעע פון שלום אויף דער גרונדלאגע פון רעכט און אמת, וועלען אפהאלטען א נצחון איבער דעם געצענדינערישען גייסט פון געוואלט און וועלען ברענגען דער מענשהייט א בעסערע און ליכטיגערע צוקונפט.

די רעדע פון הרב רובינשטיין האט געמאכט א טיפען רושם אויף אלע אנוועזענדע.

דער ערשטער וועלט-קאנגרעס פאר שלום פון די פערטרעטער פון אלע רעליגיעס וועט פארקומען אין נאוועמבער 1932 אין וואשינגטאן. די בעטייליגונג פון די ניין גרעסטע רעליגיעס איז שוין געזיכערט. אלס פערטרעטער פון יודענטום איז אויפ'ן אמט פון וויצע-פרעזידענט פון דער בעוועגונג געוועהלט געווארען פראפ. אלבערט איינשטיין, אלס פערטרעטער פון די קאטאליקען — גלח ד"ר זייפעל, אלס אינדישער פערטרעטער — ראבינדראנאט טאגארע א. אנד.

——=:0:=——

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך	אויגוסט
19	זון-אויפגאנג 4.17
ו	זון-אונטערגאנג 7.02
אלול תרצ"א	

פון האנדעלס-געריכט

בעכטען איז אין דער האנדעלס-אפטיילונג ביים לאדזשער קרייז-געריכט איינגעפלאסען א ביטע פון דער לאסקער פירמע „לייזער מיכאל רייך" מיט דער בקשה צו פראלאנגירען די צאהלונגען.

די פירמע רייכערט עקזיסטירט זייט'ן יאהר 1900 דאס געשעפט האט זיך א דאנק די ענערגיע פון דעם אינהאבער ענטוויקעלט פון א גאר קליינער אונטערנעהמונג צו א פירמע מיט יעהרליכען בילאנס פון 250 טויזענד זל.

א חוץ ד יגרויסע פערלוסטען און דעם שטילשטאנד אין מסחר האט ד יפירמע נאך געליטען פון די אקופאנטען, וועלכע האבען רעקווירירט די גאנצע סחורה אהן שום פערגיטיגונג. און פון א שריפה, וואס האט פערניכטעט דעם גאנצען סחורה לאגער. דער פירמע האט זיך אבער איינגעגעבען צוריק צו געווינען דעם צוטרוי און א דאנק די ביי"ע אפזאך-מעדיק, האט ד יפירמע איבערגעהאלטען דעם לעצטען דריי-יעהריגען קריזיס.

דער לעצטער שוואכער בוי-סעזאן האט ענדליך דער פירמע געצוואונגען זיך צו ווענדען צום געריכט מיט א ביטע צו פראלאנגירען די צאהלונגען. די ביטע מאטיווירט די פירמע דערמיט, וואס צוליב דעם שוואכען בוי-סעזאן איז די סחורה געבליבען ליגען אין לאגער, צוליב וואס זי קען נישט באקומען די פערפליכטונגען.

אין אנגעגעבענעם בילאנס שטייגען די אקטיוועו איבער די פאסיוועו אויף א סומע פון 58,972 זל. דאגעגען די סחורה און קאפיטאל דער-גרייכט א סומע פון 150,390 זל.

די ביטע וועט בעטראכט ווערען אויף דער נאהענטסטער סעסיע פון לאדזשער האנדעלס-געריכט.

* * *

דעם זעלבען טאג האט דאס האנדעלס-געריכט פערעפענטליכט אנ'אופאדלאשטש אויף דער פירמע „אהרן פרענקעל" אין לאדז, פעטריקאווער 54. דער אופאדלאשטש איז פערעפענטליכט געווארען אויפ'ן פערלאנג פון אדוו. קאלעצקי, אלס בעפולמעכטיגטער פון דער פירמע „ברידער טשענסטאכאווסקי", צוליב זעקס פראטעסטירטע וועקסלען אויף א סומע פון 6172 זל. די פירמע פרענקעל האט דעם 22. פעברואר 1930 בעקומען פון געריכט אנ'ערלויבניש צו פראלאנגירען די צאהלונגען אויף 3 חדשים. ביז'ן טאג פון בעקומען דעם באדזאר, האט דער בילאנס זיך געשלאסען מיט א סומע פון 289,545 זל. פון וועלכע די איבערשטייגונג פון קאפיטאל האט אויסגעמאכט 94,258 זל. פאר'אויסזעהענדיג, אז זי וועט אין משך פון די 3 חדשים נישט זיין בכוח צו בעצאהלען די פולע סומע, האט זי זיך געווענדעט צום געריכט מיט א ביטע וועגען רעגולירען די חובות, אויף וואס דאס געריכט האט מסכים געווען.

די פירמע האט פארגעלעגט 70 פראצ. אויסצוצאהלען אין משך פון 2 יאהר, אין גלייכע ראטעס. יעדעס האלבע יאהר א ראטע. די ערשטע ראטע צו בעצאהלען א האלב יאהר נאכ'ן בעשטעטיגען דעם אפמאך דורכ'ן געריכט. פאר דעם פארשלאג האבען זיך ארויסגעזאגט 37 בעגלויביגע, וועמענס חובות ס'דער-גרייכען א סומע פון 191,956 זל. געגען פארשלאג — 2 בעל-חובות מיט א סומע פון 4,716 זל. אויף דער זיצונג פון האנדעלס-געריכט דעם 29. אפריל 1930 איז דער אפמאך בעשטעטיגט געווארען. דער צאהלונגס-טערמין פון דער ערשטער ראטע איז געווען בעשטימט ביז'ן 29. אפריל 1931. צוליב דעם, וואס די פירמע האט נישט רעגולער בעצאהלט ד יראטע, האט איינער פון די בעלי-חובות אריינגעטראגען די פאדערונג צו פערעפענטליכען אנ'אופאדלאשטש אויף דער געפאלענער פירמע.

אלס קוראטאר איז בעשטימט געווארען אדוו. לוקאשעוויטש. ריכטער-קאמיסאר, דער האנדעלס-ריכטער קאפאנקע. דער טערמין פון צייטווייליגען עפענען דעם אופאדלאשטש איז בעשטימט געווארען אויפ'ן 16. יולי 1931. דער פירמע-אינהאבער איז איבערגעגעבען געווארען צו פאליצייאישער אויפזיכט.

שטרייק אין דער טריקאטאזשן-בראנזשע ווערט ליקווידירט

(2) נאך דער קאנפערענץ אין דעם ארבייטס-אינספעקטאראט צווישען די באלעבאטים און ארבייטער, איז זיך צו ריכטען, אז פרייטאג וועט אונטערגעשריבען ווערען א געמיינזאמער אפמאך צווישען דער טריקאטאזשען-קליין-אינדוסטריע און די ארבייטער, און אין צוזאמענהאנג דערמיט וועט דער שטרייק, וואס דויערט שוין צוויי וואכען ליקווידירט ווערען.

די פאבריקען וועלטען דאן אנגעהויבען צו גיין מאנטאג, דעם 24 ד. ח.

דער גרעסטער שלאגער
אין זומער-סעזאן וועט זיין די
גארטען-פערוויילונג
— — — לטובת דער — — — „לינת הצדק"
נאכט-פאגאטאוויע ביי
זונטאג, דעם 23-טען אויגוסט אין העלענאוו.

טראמוואי איבערגעפאהרען צוויי יודען
ביידע זענען שווער-פערוואונדעטע אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל

(—) נעהערנעכטען ארום 2 א זייגער ביינאכט איז אויף עק פיעטרקאווער און פאלודניאווא געשעהען א שרעקליכער פאל, איבער דער גאס האבען געוואלט אריבערגעהען דער 24-יעהריגער יצחק דאמב און די 22-יעהריגע העלענא האמפעל, פון דער-ווייטענס פון דער ריכטונג צום פרייהייטס-פלאץ איז אנגעקומען דער טראמוואי „ק", דאמב און זיין בעגלייטערין זענען געווען זיכער, אז דער טראמוואי וועט זיך אפשטעלען אויף דער סטאציע, דעריבער זענען זיי דרייסט אריבערגעגאנגען איבער'ן וועג.

די מאשיניסטען פון די נאכט-טראמוואיען האבען זיך אבער געמאכט א מאדע, אז זיי שטעלען זיך נישט אפ אויף די סטאציעס און פליהען אדורך מיט דער גרעסטער שנעליגקייט, אזוי איז אויך געווען דאסמאל, דער טראמוואי האט זיך אויף דער סטאציע נישט אפגעשטעלט און מיט דער גאנצער האסט ארויפגעפאהרען אויף ביידען, די פאלגען זענען געווען שרעקליכע, ביידע זענען אוועקגעשלײדערט געווארען אן א זייט און זענען געבליבען ליגען מוראדיגע צוקאליעטשעט אין א קאלוזשע בלוט.

גראד איז אויף דעם ארט אדורכגעפאהרען די נאכט - פאגאטאוויע פון „לינת-הצדק", דער דאקטאר ליפשיץ האט גלייך זיך גענומען העלפען די אומגליקליכע, ס'האט זיך אבער ארויסגעשטעלט, אז ביידע זענען זעהר שווער פערוואונדעט, ביי דאמב'ן איז צובראכען געווארען דער שארבען, ביי דער האמפעל די רעכטע האנד און 4 ריפען. ביידע שווער-פערוואונדעטע זענען אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל אויף דרעוונאווסקא גאס פאליציי האט צונויפגעשטעלט א פראטאקאל געגען דעם מאטאר-פיהרער.

א שרפה אין א שנעל-צוג
מען איז אפגעקומען בלויז מיט שרעק

(2) אויף דער סטאציע קאמיענסק, פעטריקאווער קרייז, האט זיך אין דעם אינטערנאציאנאלען שנעל-צוג, וואס איז געגאנגען פון וויען קיין ווארשא, אנגעצונדען אנ'אקס פון א וואגאן צווייטע קלאס.

דאס פייער איז בעצייטענס בעמערקט געווארען האט מען אפגעשטעלט דעם צוג און די ברענענדע אקס איינגעלאשען.

מחמת דעם איז דער צוג אנגעקומען קיין פעטריקאוו מיט א פערשפעטיגונג פון א שעה צייט.

לאדזשער אויסארבייטונגען זאלען עקספארטירט ווערען
אין די פראנצויזישע, איטאליענישע און ענגלישע קאלאניעס

(א) די לאדזשער האנדווערקער-קאמער האט אויפ'ן יסוד פון געזאמעלטע מאטעריאלען בעשלאסען צו קומען אין א קאנטאקט, דורך דער פערמיטלונג פון דער ווארשאווער האנדווערקער-קאמער, מיט בעזונדערע פוילישע קאנסולאטען אין פאריז, רוים, און לאנדאן, בכדי מיט זייער הילף אנצוקניפען האנדעלס-פערבינדונגען מיט גרעסערע האנדעלס-אונטערנעהמונגען אין פראנקרייך, איטאליען און ענגלאנד.

עס האנדעלט זיך וועגען דעם, אז עס זאל דערמעגליכט ווערען א פוילישער עקספארט פון פערטיגע קליידער, שיך, קאפעלושען, הענדשקעס, סטאלערייי-אויסארבייטונגען א. ד. גל. אין די קאלאניעס, וואס אונטערליגען די הערשאפט פון די אנגערופענע לענדער.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז — ווי מיר האבען שוין געמאלדען — ארבייט א גרויסע צאל בזשעזשינער און לאדזשער שניידערס אויף עקספארט קיין ענגלאנד.

אין שייכות דערמיט וועט נאך די לאדזשער האנדווערקער-קאמער היינטיגע וואך אפהאלטען א געמיינזאמע קאנפערענץ מיט די פערשיעדענע-סידטע ארגאניזאציעס און האנדווערקער-צעכען, אויף וועלכער עס וועט בעהאנדעלט ווערען די פראגע פון עקספארטירען די האנדווערקער-פראדוקציע.

דער פוילישער קאנסולאט אין לאנדאן האט שוין צוגעשיקט א פאזיטיווע תשובה און אנגאפענגיג דערפון ווערען דערווארט ווייטערדיגע ענטפערס.

די גרעסטע און ווערטפולסטע
פאנטען-לאטעריע
וועט זיין אויף דער פערוויילונג לטובת דער
נאכט-פאגאטאוויע פון „לינת הצדק
זונטאג, דעם 23 טען אויגוסט אין העלענאוו.

---

2 פלישתים „געברידער גלית"
וואס האבען דריי פראצעסען וועגען איין „מעסמאטען"

(2) פאר'ן קריין-געריכט איז נעכטען געשטאנען איינער פון די צוויי ברידער גאליאט, טאדעאוש גאליאט, וועלכער האט היי-יאהר אין יאנואר ארויסגעגנב'עט ביי א געוויסער אלגא רעדמאן אין כנשאנאוויצע 500 זלאטעס מזומן געלד.

פאר דעם דאזיגען פערברעכען האט טאדעאוש בעקומען 2 יאהר זיצען אין טורמע, אדער אין אויסבעסערונגס-הויז.

די מעשה איז אבער די, וואס, בעת מען איז איהם בשעתו געגאנגען כאפען, האט זיין ברודער קסאווערי גאליאט געפאסט אויף דער פאליציי, און דערזעלבער טאדעאוש האט זיך געפרובט פערטיידיגען מיט א מעסער.

דערפאר האט קסאווערי מיט עטליכע וואכען צוריק בעקומען א פסק 4 יאהר טורמע, און גאר בקרוב וועט טאדעאוש האבען א פראצעס פאר וועלען שטעכען א פאליציאנט.

גערעטענע בראטשיקעס, נישטא וואס צו זאגען!..

—:[O]:—

אנ'„אייביגער קראוואט",
וועלכען מען דארף אייביג זוכען

(2) אין אויספארשונגס-אמט איז איינגעפלאטען א רייה מיטטיילונגען וועגען א גייעם אופן פון אויסגענארען געלד ביי נאאיווע מענשען.

אט האט איינער ישראל פרעפיש (פון אנדישעיא 52) זיך געמאכט אזא געשעפטעל:

ער האט זיך אינערגיץ פערשאפען א פיין אויסגעארבייטען געמזענעם קראוואטעל, און פערשטעלענדיג זיך אלס א פארשטעהער פון א פראנצויזישער פירמע פון אויסארבייטען „אייביגע קראוואטען", האט ער דעמאנסטרירט דאס גאפזענע קראוואטעל:

– עס קאסט איגאנצען 15 זלאטעס... און אדערויף דארף מען בלויז געבען 2 זלאטעס מיט 50 גראשען...

האט ער אזוי צונויפגעזאמעלט א ביסעל צוויי-פופציגער גראשענס – ואינוו, נישטא ער און נישט די קראוואטען.

ביז משיח וועט קומען וועט מען איהם, האפענטליך געפינען...

צו צוויי חדשים טורמע
פאר שטערען די קאמארניקעס אין זייער „עבודה"...

(א) דאס געריכט האט נעכטען גע'משפט דעם שניידער-מייסטער דניאל ראזענטאל (פאדזשעטשנא 8) דערפאר, וואס בשעת' האט איהם דער קאמארניק אפגעשייבען פאר א קראנקען-קאסע-חוב, א נייי-מאשין, און או ער איז זי געקימען ליציטירען – האט ער אנשטאט די מאשין געפונען א ליידיגען שאכטעל פון עפיס א שבייכלי.

א צווייטער פראצעס איז פערפיהרט געווארען געגען א געוויסען וואצלאוו סטעמפאווסקי פון יעראזאלימסקא 2, ביי וועלכען דער קאמארגיק האט בעת דער ליציטאציע, גלאטי גארנישט געפונען פון די מע-גומענע זאכען.

דאס געריכט האט ביידען פער'משפט צו 2 חרשים טורמע.

ס'וועט זיין ביידע זאכען: אי דעם „חשוב'ען גאסט" געהאט אין ש וב, אי געזעסען...

געכאפט א באנדע קויהלען-כאפערס
וואס האבען געארבייט אויף דער ליניע לאדז-קאלושקי

(2) שוין פון א לענגערער צייט האט די באהן-מאכט בעמערקט, אז אויף דער ליניע לאדז-קאלושקי, ובפרט אויף דעם שטח גאלקוביק – קאלושקי קומען פאר מאסען-גנובות פון קויהלען.

נאך א לענגערער אבסערוואציע איז נעכטען געמאכט געווארען אנ'אבלאווע. און מ'האט ענטדעקט אין דארף באראוו א פראוויזארישען קויהלען-סקלאד, וואו עס איז געווען אפגעלעגט אנ'ערך 40 קע"ץ קויהלען.

דער דאזיגער סכום קויהלען איז אבער א שיבוש אין פארגלייך מיט דעם, וואס די גאנצע צייט איז גע'גנב'עט און פערקויפט געווארען צו דער בעפעלקערונג און צו די לעטניקעס פון דער ארומיגער סביבה.

אין רעזולטאט פון דער אבלאווע זענען אויך ארעסטירט געווארען 24 באהן-גנב'ים, וואס זענען פערמישט אין דער דאזיגער אומלעגאלער קויהלען-אינדוסטריע.

די אלע זענען איינוואוינער פון די דערפער: באראוו, רושיצע, קאלעטניק א. א. וו.

זיך אויפגעהאנגען א רעבער
א לענגערע צייט איז ער ארומגעגאנגען אהן ארבייט

(2) דער 42-יאהריגער דוד ווידאווסקי, א וועבער פון פאך, איז א לענגערע צייט געווען ארבייטסלאז, און ס'איז איהם שווער אנגעקומען דאס לעבען.

אזוי-ווי ער האט נישט געהאט קיין אויסזיכטען צו בעקומען בעשעפטיגונג, ווייל אויך אין פאלען, ווען עס פלעגט זיך מאכען עפיס ארבייט, פלעגט מען בעפארצוגען יונגערע פון איהם — האט ווידאווסקי בעשלאסען צו נעמען זעלבסט-מארד.

בעכטען האט ער אויסגענוצט די געלעגנהייט, וואס קיינער פון זיינע משפחה-לייט איז נישט געווען אין דער היים, און ער האט זיך אויפגעהאנגען אויף דער קליאמקע פון דער טיר — אין זיין איי-גענער וואוינונג, אויף פילסודסקיעגא 6 אין זגערזש.

זיין טאט איז בעמערקט געווארען ערשט אין א צייט שפעטער, אזוי אז מען האט איהם שוין נישט געקאנט העלפען, און פון דער שטריק האט מען איהם ארונטערגענומען א טויטען.

זוהן בעגעהט זעלבסטמארד אויפ'ן קבר פון זיין מוטער
טראגישער גורל פון א לאדזער יודישען יונגערמאן

נעכטען ארום 7 אין אָווענד ווען די זון האט שוין אָנגעהויבען צו פערגעהען און ס'איז שוין געווען האלב טונקעל, האבען 2 ארבייטער, וועלכע זענען דורכגעגאנגען דורכ'ן יודישען בית-עולם דערהערט קרעכצען, וואָס האבען זיך דער-טראָגען פון איינעם פון די קברים. זיי זענען צו-געגאנגען צו דעם אָרט פון וואַנען ס'האָבען זיך בעטראָגען די קרעכצען און דערזעהען אויף א גאַך גאָר פרישען קבר ליגט א יונגערמאן און קאַר-טשעט זיך אין ווערען.

מ'האט באלד אלאַרמירט די בית-עולם-בע-דינטע, מ'האט ארויסגערופען א דאָקטאָר און ס'האָט זיך ארויסגעשטעלט, אז דער יונגערמאָן, וואָס הייסט ראָמאַן ס. האט זיך פער'סמ'ט מיט סובלימאט. ראָמאַן איז אָפגעראטעוועט געוואָרען און דאַן איז מען דערגאנגען די סיבה פון זיין פערצווייפעלטען שריט.

אָנגעהויבען האָט זיך עס פון א קלייניגקייט. ראָמאַן איז געווען אַנ'איינציגער זוהן ביי זיין מאַמען, וועלכע איז יונגערהייט געוואָרען אַנ'אלמנה. ער האָט געהאט מיטעלע בילדונג און זיין גאנץ שטרעבען איז געווען צו פאָהרען קיין אויסלאַנד און דאָרט צו ווערען רייך. פאָהרען האט ער פער-שטעהט זיך געוואָלט קיין אמעריקא, אין דעם גאָלדענעם לאַנד. אָבער ווי אזוי האָט ער זיך געזאָלט דאָרט אריינבעקומען? אז די טויערען פון לאַנד זענען געווען פערריגעלט אויף 7 שלע-סער און קיין וויזע האָט מאַן נישט געקענט בע-קומען. האָט ראָמאַן אויסגעגאָרט ביי זיין מוטער די לעצטע פאַר גילדען, איז אוועק צו א „מאַכער" און בעשטעלט ביי איהם א וויזע קיין אמעריקא. די וויזע איז געווען א פאַלשע, ראָמאַן האָט אָבער ריזיקירט, געזעגענט זיך מיט די מוטער און זיך געלאָזען אין וועג אריין, ער האָט אָבער נישט געהאט קיין מזל און גלייך אויף דער פוילישער גרעניץ האט מען איהם געכאַפּט מיט דער פאַלשער וויזע. מ'האָט איהם אַרעסטירט און פון דעם מאָ-מענט האָט זיך אָנגעהויבען די שרעקליכע טראַ-געדיע: ראָמאַן איז געזעסען אין טורמע, זיין מאַמע פון אַנ'איינגעטעקטער היים און שטוב האָט זיך מוסר נפש געווען פאר איהם און אויס-געגעבען ביז'ן לעצטען גראָשען. די אויגען האָט זי זיך אויסגעוויינט, ביז זי האָט זיך דערוואַרט צו דער גליקליכער מינוט ווען איהר בן-יחיד איז אָפגעזעסען דעם אורטייל און צוריק א היים גע-קומען. די פרוי ס. האט נאָך געוואָלט פון איהם נחת דערלעבען, אז ער זאָל זיין איהר שטיצע אויף דער עלטער.

אָבער ראָמאַן איז אהיימגעקומען גאר אַנ'-אנדערער. איהם האָט געצויגען צו פערברעכענס, צו דער אונטערוועלט. אין טורמע איז ער געזעסען מיט עטליכע „טייז" פון דער אונטערוועלט, וועלכע האָבען איהם אויסגעלערנט פערשידענע אָפּעריס-טישע און גנבה'שע שטיק. ווי די „העלדען" האָ-בען ערקעהרט ראָמאַנען, האָבען זיי אין איהם ענטדעקט „אַנ'עילוי", א „קאָפּ-שטיק" אין זייער פאך.

ראָמאַנען האָט געצויגען צו דער דאָזיגער וועלט און ער האָט זיך אָנגעהויבען צונויפצוקומען מיט אלע מינים גנבים, שווינדלער, אפעריסטען, קאָמבינאַטאָרען און אנדערע „עדעל-לייט". און מען מוז מודה זיין, אז ער האָט געהאט פעהיגקייט צו די געשעפטען, וועלכע מ'האט איהם אונטער-גערוקט אין דער אונטערוועלט. צוערשט האָט מען איהם איבערגעגעבען קליינע ענינים, וועלכע ראָ-מאַן האָט מוסטערהאַפט ערלעדיגט, דאַן איז ער איבערגעגאַנגען צו גרעסערע זאכען און אין פער-לויף פון די לעצטע 3 יאָהר איז ער געוואָרען איינער פון די אָנגעזעהענדע פערזענליכקייטען אין דער „אונטערוועלט", זיין ספעציאַליטעט איז גע-וואָרען גרויס-גנבות, וואו מ'האט געדאַרפט ריזיקי-רען און אין דער פרייער צייט האָט ער געשפילט אין קאָרטען.

ראָמאַנ'ס מוטער האָט זיך שנעל דערוואוסט וואָס מיט איהר איינציגען זוהן איז געוואָרען. מיט אלע מיטלען האָט זי געפרובט אויף איהם צו ווירקען, אָבער אָהן ערפאָלג. ראָמאַנ'ען האָט גע-צויגען צו אונטערוועלט-לעבען. ס'האָט איהם גע-צויגען צו פערברעכענס און ער האָט זיך דערפון שוין נישט געקענט אָפזאָגען. דער צער פון דער פרוי ס. איז געווען נישט צו בעשרייבען. זי איז שטאַרק איינגעשרומפען געוואָרען פאַר צרות ביז איהר לאַגע איז בעמערקט געוואָרען דורך איהר רייכען ברודער, וועלכער וואוינט אין לעמבערג און ער האט די איינזאַמע פרוי ס. גענומען צו זיך. ראָמאַן האָט נישט געוואוסט וואו זיין מוטער איז אהינגעקומען, איבריגענס איז דאָס איהם ספעציעל נישט אָנגעגאַנגען.

מוז זיך מאַכען א מעשה, אז חברה גנבים האָבען אין לאָדז געהאַט שלעכטע צייטען, האָט מען בעשלאָסען צו פאָהרען „אויף גאַסטראָלען" אין די גרעסערע שטעט פון פוילען און מען איז אויך אריינגעפאָהרען קיין לעמבערג. צווישען אַנדערע „ארבייטען" אין לעמבערג האָט מען ראָ-מאַנ'ען אויך אָנגעוויזען אויף דער אדרעס פון גאַבריאל ב. ראָמאַן האָט אויסגעצייכענט געוואוסט, אַז דער דאָזיגער ב. איז זיינס א פעטער, זיין מוי-מערס א ברודער. דאָס האָט ראָמאַנ'ען נישט אָפּ-געשטעלט אין זיין פערברעכערישער ארבייט. ראָמאַן האָט אונטערגענומען די מלאכה און זי אויסגעפיהרט. דאָ איז איהם אָבער געשעהען א קליינע „אונאַנגענעמליכקייט": בעת ער האָט מיט נאָך צוויי „יונגלעך" געבאַלעבאַטעוועט ביי זיין מוטער אין דער וואוינונג איז גראָד אָנגעקומען ראָמאַנ'ס מוטער, וועלכע האָט געוואוינט ביי איהר ברודער.

ביים אריינקומען האָט זי גלייך דערזעהען די גנבים אָבער צוזאַמען דערמיט האָט זי אויך גלייך בעמערקט, אַז איינער פון די גנבים איז נישט קיין אַנדערער ווי איהר זוהן ראָמאַן. אַנשטאַט צו מאַכען אַנ'אַלאַרם, האָט די פרוי ס. פאַרביסען די ליפּ'ן און איז צוריק אַרויס פון שטוב. די גנבים זענען אוועק מיט א גרויסען רויב. ראָמאַן האָט גאַנץ גוט דערקענט זיין מוטער, אָבער דער געדאַנק, אַז ער האָט איהר אַנ'עולה געטון, איז ביי איהם זעהר שנעל פערשוואונדען.

פרוי ס. האָט מעהר נישט געקענט בלייבען ביי איהר ברודער אין לעמבערג. ס'געוויסען האָט איהר געפּלאָגט, וואָס זי האָט ערלויבט איהר ברו-דער אזוי שווער צו בערויבען. פון דער אַנדערער זייט האָט זי דערמאָלט נישט געוואָלט אויסגעבען איהר איינציגען זוהן. פרוי ס. איז צוריקגעפאָהרען קיין לאָדז, אָבער קיין רוה האָט זי מעהר נישט געהאַט. איהר נאַל-קראַנקהייט האָט זיך אַלץ מעהר ענטוויקעלט און זי איז מעהר נישט אויפגעשטאַנען פון בעט. עהערנעכטען האָט זי זיך געפיהלט זעהר שלעכט און זי האָט געשיקט רופען איהר זוהן. ראָמאַן איז געקומען צו איהר. ווי נאָר די פרוי ס. האָט דערזעהען איהר ווידערשפעניגען זוהן האָט זי אויסגעשריגען:

— „דו זאָלסט זיין פערשאָלטען אויף דיין גאַנץ לעבען".

אין 5 מינוט אַרום איז פרוי ס. געשטאָרבען. נעכטען איז פאָרגעקומען איהר לויה. ראָמאַן איז געווען ביי דער לויה, געזאָגט קדיש, אָבער צוריק אַהיים נישט געגאַנגען. אין עטליכע שעה נאָך דער לויה האָט ער זיך גע'סמ'ט אויפ'ן פרישען בערגעל ערד, אונטער וועלכען ס'איז געלעגען דער טויטער קערפּער פון זיין מוטער.

ווי מיר האָבען שוין דערצעהלט, האָט מען ראָמאַנ'ען אָפּגעראַטעוועט. ער האָט אָבער דערביי געשוואוירען, אַז ער וועט ווידער בעגעהען זעלבסט-מאָרד.

פערזארג זיך מיט א בילעט
אויף דער גרעסטער און שענסטער
גארטען-פערוויילונג
אין דעם סעזאָן לטובת דער „לינת הצדק"
נאַכט=פאגאטאוויע פון
זונטאג, דעם 23-טען אויגוסט אין העלענאוו.

צום יובילייו אין דער פירמע פר. פולס

די עלטסטע פון דער פוילישער זייפען- און פערפומעריע-אינדוסטריע, פירמע פר. פולס האָט געפייערט די טעג דעם 25-יאָהריגען יובילייו פון איינעם פון זיינע טיכטיגסטע מיטארבייטער דאָקטאָר פון כעמיע גוסטאַוו ליטערער, וועלכער געהערט צו די בעסטע קענער פון פערפומעריע-קונסט אין פוילען ווי אויך פון דער קאָסמעטישער- און זייפען-אינדוסטריע.

ד"ר ג. ליטערער איז א ווארשעווער. געבוי-רען אין 1877 יאָהר. מיטעל-בילדונג האָט ער בעקומען אין ווארשאָ, העכערע בילדונג האָט ער בעקומען אין בערלין, הייזעלבערג און פרייבורג. נאָכ'ן ערהאַלטען אין יאָהר 1900 דעם דיפּלאָם דאָקטאָר-כעמיע, האָט ער געאַרבייט א געוויסע צייט אין א צוקראַווניע אין אוקראינא. דאַן איז ער אוועק קיין פראַנקרייך, וואו ער האָט עטליכע יאָהר פערבראַכט אין גראַס, וואו עס קאָנצענט-רירען זיך די וועלט-בעריהמטע פאַבריקען פון דער פראַנצויזישער פערפומעריע-אינדוסטריע און דאָ האָט ער בעקענט זיך אַלזייטיג מיט דער דאָרטיגער פערפומעריע- און קאָסמעטישער אינדוסטריע.

נאָכ'ן צוריקקעהר קיין פוילען, פערנעהמט ער אין 1906 יאָהר איינע פון די לייטענדע פּאָס-טענס אין דער פאַבריק אַקצ. געז. פר. פולס, וואו ער האָט געאַרבייט מיהזאַם און מיט גרויסער אָנ-שטרענגונג איבער דער ענטוויקלונג און פערבע-סערונג פון דער פאַבריקס-אינדוסטריע.

איז אויך די ענטוויקלונג פון דער פאַבריק אין דער דאָזיגער צייט געשטיגען מיט א נאָך נישט בעזעהענער טעמפּאָ די געשאַפענע איגוועס-טיציעס שטעלען די פאַבריק אויף דער מדרגה פון מערב-אייראָפּא, סיי אין טעכנישען זין, סיי אין אָרגאַניזאַציאָנעלען. גלייכצייטיג ווערט אין דער פאַבריק, וועלכע האָט ביז אַהער פּראָדוצירט טואַלעט-זייפען, איינגעשטעלט פאָלגענדע אָפּטיילונ-גען: פערפומעריע און קאָסמעטיק, ווי אויך ווערט געשאַפען אונטער דער אָנפיהרונג פון ד"ר ג. ליטערער א ספעציעלער וויסענשאַפטליכער טייל, וועלכער שאַפט א אַנאַליטישען פאָרשונגס-לאַבאָראַ-טאָריום, גרינדעט א ביבליאָטעק און פיהרט איין נייע מעטאָדען פון זייף-קאָכען.

דער דעוויז פון היינטיגען יובילאַר איז גע-ווען שטענדיג צו פערבעסערען די פּראָדוקציע.

גענייא שליט און אייב קארפ
חשוב'ע געסט אין יודישען טעאטער

היינט ווערט ווידערהאָלט די נעכטיגע פּרע-מיערע - פאָרשטעלונג „איינע פון יענע", וועלכע האָט צוגעצויגען א זעהר גרויסע צאָהל בעזוכער.

די פּיעסע „איינע פון יענע" איז א ריינע מעלאָדראַמע אין 3 אַקטען מיט א פּראָלאָג און עפּילאָג. די פּיעסע האַלט דעם עולם אין שפּאַנונג פון אָנהויב ביז צום סוף.

פרוי שליט, וועלכע שפּילט די הויפּטראָל אַלס „איינע פון יענע" האָט אַלעמען בעצויבערט מיט איהר טאַלאַנט, קולטור און אויסערליכע מיטלען.

אין צווייטען אַקט קומט פאָר א קאַבאַרעט-אָפּטיילונג אין וועלכער עס איז מיט שטורמישען ערפאָלג אויפגעטרעטען דער צווייטער גאַסט אייב קאַרפּ.

ראדיא-פראגראם
מיטוואך ד. 19 אויגוסט

11.58 צייטסיגנאַל. 12.10 מוזיק. 1.15 הפסקה. 4.00 פּראָגראַם פאַר קינדער. 4.30 מו-זיק. 4.45 קאָמוניקאַטען פאַר פישער און שיפער. 4.50 ראַדיאָ-כראָניק. 5.15 מוזיק. 5.35 פאָר-לעזונג. 6.00 מוזיק. 7.00 פערשידענעס. 7.20 קאָמוניקאַט פון לאָדזער האַנדעלס - קאַמער. 8.00 ראַדיאָ-פּרעסע. 8.15 געזאַנג. 8.45 הומאָר. 9.00 קאָנצערט. 10.00 פאָרלעזונג. 10.15 קאָמוניקא-טען. 10.30 מוזיק.

בעריכטיגונג

וועגען דער נאָטיץ „א מאָדנע גנבה" גע-דרוקט אין אונזער פרייטאָג נומער, דערוויסען מיר זיך, אַז די פּאָליציייאישע אויספאָרשונג האָט פעסט-געשטעלט, אַז ביי דער פרוי עדוואַרדאַ קאַהאַן איז פאָרגעקומען א גנבה פון וועלכער זי האָט געליטען א גרויסען היזק. די אינפאָרמאַציע פון דער ביוראָ „א" וועגען דערונעלבער גנבה, שטימט נישט מיט'ן אמת.

אמטליכעס

(2) נעכטען איז צוריקגעקומען פון אורלויב און צוגעטראָטען צו זיין אַמט דער לייטער פון 6 קאָמיסאַריאַט אונטער-קאָמיסאַר זיגמונט באָראָווסקי.

סתם אין דער וועלט אריין
טאָר מען נישט רופען פאנאטאוויע

(א) נעכטען איז די שטאָטישע פּאָגאָטאָוויע אַרויסגערופען געוואָרען אויף אַלעיאַ 1 מאַי 31, וואו עס איז כלומרשט בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורך הענגען זיך א געוויסע מאַריאַ גאַלענבערג.

אַזוי-ווי ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, דאָס די גאַלענבערג האָט נישט מעהר ווי בעקומען א נערווען-אַטאַק, און איהר'ס א משפּחה-מענש האָט אַלאַרמירט די פּאָגאָטאָוויע (כדי זי זאָל גיכער קומען) וועגען א זעלבסטמאָרד-פאַל, וועט פּאָליציי ציהען די שולדיגע אין אָפּגעזאָגען, צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

ארץ-ישראל-אווענט אין „מרכז עברי"

שבת איז פאָרגעקומען אין „מרכז עברי" (שרודמיעסקאַ 29) א ארץ-ישראל-אָווענט מיט דער בעטייליגונג פון ה' בן-חנוך, מיטגליד פון ארביי-טער-ספּאָרט-קלוב „הפועל" און איינער פון די פע-היגסטע אַרטיסטען פון העברעאישען טעאַטער „אוהל". ה' פּאָזנאַנסקי עפענט די פערזאַמלונג און בעגריסט דעם חשוב'ן גאַסט. דערויף רעפערירט ה' בן-חנוך וועגען זיינע רייזע-איינדרוקען (אויפ'ן מאָטאָציקל): „ארץ-ישראל — פּאַריז — באַזעל — וויען". צום סוף האָט דער גאַסט ביי דער מיטהילף פון די מיטגלידער פון לאָדזער העברעאישען סטודיע, געזונגען די נייעסטע העברעאישע לידער.

פון דער ווילנער טרופע
היינט — שלום עליכם'ס „200.000"

היינט ווערט געשפּילט די שלאַגער-געזאַנגס-קאָמעדיע פון שלום עליכם „200.000" (לויט'ן גרויסען געווינס") אין דער אויסגעצייכענטער אינ-סצעניזירונג און רעזשי פון יעקב ראָטבוים.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ל. קאָפּ-ראָווסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15), ס. טראַווקאָווסקי (בזשעזשינער 56), מ. ראָזענבלום (ציגעל-גאַס 12), מ. באַרטאָשעווסקי (פּעטריקאָווער 95), י. קלופּטאַ (קאָנטנאַ 54), ל. טשינסקי (ראָקיטשינער 53).

הילף פאר די יודען וואס היטען שבת
היינט א קאנפערענץ אין דער קהלה

היינט, 7 אָווענד קומט פאָר אין דער קהלה א קאָנפערענץ וועגען שמירת שבת.

אויף דער קאָנפערענץ וועט בעהאַנדעלט ווע-רען א גאַנצע רייהע פראַגען. צווישען אַנדערע די פראַגע וועגען גרינדען א באַנק פאַר די יודען, וואָס ליידען פון שמירת שבת.

די גרעסטע אטראקציעס
וועלען זיין אויף דער
גארטען-פערוויילונג
— — — לטובת דער — — — „לינת הצדק"
נאַכט=פאגאטאוויע פון
זונטאג, דעם 23-טען אויגוסט אין העלענאוו

א צופלאכטענער אורח...

(2) ראָבערט שאָרעק פון שאָרעק, רינעק 25 איז נעכטען געקומען צו פאָהרען קיין לאָדז.

די ערשטע זאַך, וואָס איהם איז אויסגעקו-מען צו ערלעדיגען, איז צו גיין אין דער פּאָליציי און איינמעלדען, אַז בעת ער איז געגאַנגען מיט'ן פאַביאַניצער שאָסעי, האָבען עפּיס אומבעקאַנטע אַרויסגע'גנב'עט ביי איהם א פּאָרטפעל מיט מזומן געלד און וועקסלען אויף דער סומע פון 1200 זלאָטעס.

די גארטען-פערוויילונג לטובת דער נאכט-פאגאטאוויע ביי „לינת = הצדק"
וועט זיין די שענסטע אין היי-יעהריגען סעזאן

די שענסטע און גרעסטע גאָרטען-פערוויילונג אין היינטיגען סעזאָן ווערט ערוואַרט דעם היינטי-גען זונטאָג, דעם 23 אויגוסט.

די דאָזיגע פערוויילונג ווערט איינגעאָרדענט דורך „לינת-הצדק" לטובת איהר נאַכט-פּאָגאָטאָוויע, מיט דער גרעסטער פּאָמפּע און אינטערעסאַנטע אַטראַקציעס. די אָרגאַניזאַטאָרען האָבען בעשלאָסען און בעמיהען זיך איצט, אַז די פערוויילונג זאָל אויסקומען ווי אַמשענסטען און גראַנדיעזעסטען. א חוץ אַלע פערוויילונגס-אימפּרעזעס ווערט צוגעגרייט א גרויסע און ווערטפולע פאַנטאָן-לאָטעריע מיט עטליכע טויזענד טייערע פאַנטען.

סימפאָניע פון געפיהל, טרוימען און ליבע אין קלאַנג - פילם - מייסטערווערק א. נ.:
מייך זונעלע
זיסע איבערלעבונגען פון צוויי ליבהאָ-בער פון פערשידענע געזעלשאַפטליכע שיכטען, אָבער נאָהענטע מיט זייערע הערצער.
אין די הויפּטראָלען דאָס אומפערגעסליכע — פּאָר אַקטיאָרען פון מייסטערווערק —
„דער מלאך פון דער גאַס"
Janett Gaynor i Charles Farrell
אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 5 נאָכמיטאָג שבת, זונטאָג און יום-טוב 3 בייטאָג
פאָפולערע פּרייזען.
אויפ'ן 1-טען סעאַנס 50 גר. אין 1 זל.
דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט.

20 יאהריגער אינזשיניער פערליבט זיך אין א 40 יאהריגער אלמנה

(בריף פון קראקא)

אין די קראקאווער „היכע פענסטער“ איז די לעצטע צייט געווארען גאר לעבעדיג, צוליב א פיקאנטע ליבעס-געשיכטע, וועמענס פראלאג עס האט זיך נאך אנגעהויבען מיט העכער צעהן יאהר צוריק, און אויף דעם ענדע ווארט מען אין די אריסטאקראטישע קרייזען מיט גרויס פעראינטערעסירונג.

בערך מיט העכער 10 יאהר צוריק איז צום זוהן פון דער אלמנה ט., וועלכער האט שטודירט אויף אינזשיניער, ארויפגעקומען אפט זיינס א חבר, אויך א טעכניקער. זיי זענען געווארען די בעסטע חברים.

אבער מיט דער צייט, האט זיך, פערבארגען פון זוהנ'ס אויגען, אנגעהויבען צו פיהר'ען א געהיימע ליבע צווישען דעם סטודענט און דער 40-יאהריגע אלמנה ט. אין אנפאנג איז אלעס געגאנגען בסוד-סודות, דער 20-יאהריגער אקאדעמיקער איז אלץ ארויפגעקומען צו זיין חבר'ס מוטער, צו זיין 40-יאהריגע געליבטער, ווען זיין חבר, איהר זוהן איז נישט געווען אינדערהיים און האבען גאר גוט פערבראכט... און ווען איהר זוהן איז צופעליג אהיימגעקומען און איהם געטראפען, האט עס געהייסען, אז ער איז איהם ארויפגעקומען זוכען.

דאס אלץ איז אזוי געווען אנגעשטעלט, אז ער האט גארנישט געקענט חושד זיין, זיין מוטער און דעם חבר.

מאכט זיך אבער א מעשה. דעם סטודענט'ס עלטער'ען, וועלכע זענען געווען זעהר פערמעגליכע מענשען, האבען געוואלט פון זייער זוהן, וועלכער האט אקארשט געענדיגט זיין סטודיום, דערלעבען „נחת“, און איהם אנגעהויבען צו רעדען שידוכים. דער זוהן האט זיך אבער פון אלע שידוכים מיט פערשידענע געקינצעלטע תירוצים ארויסגעדרעהט, מיט דער צייט איז עס אבער זיינע עלטער'ען געווארען פערדעכטיגט און זיי האבען איהם אנגעהויבען צו צודרוקען צו דער וואנד, מיינענדיג, אז ער געהט עפעס מיט א מיידעל. אבער אומגעריכט פאר די עלטער'ען איז געפלאצט די באמבע, דער יונגער אינזשיניער האט גאנץ קורשוט ערקלערט, אז ער איז פערליבט אין דער 40-יאהריגער אלמנה און קען אהן איהר בשום אופן נישט לעבען. די עלטער'ען זיינע האט עס געטראפען ווי א דונער. זיי האבען איהם מיט גוטען אויפגעקלערט די לעכערליכקייט פון אזא שידוך, און ווען עס האט נישט געהאלפען, געסטראשעט, אז זיי וועלען איהם פערטרייבען און אויסמעקען אלס יורש פון זייער קאלאסאלען פערמעגען.

אבער די אלע תחנונים און סטראשונקעס האבע נגעהאט ווייניג ערפאלג און די עלטער'ען האבען איהם פערטריבען פון זייער הויז און טאקע אויסגעמעקט אלס זייער יורש. דער יונגער אינזשיניער איז אוועק צו זיין געליבטער און מיט איהר חתונה געהאט „כדת משה וישראל“ און אויך געריכטליך. די עלטער'ען זענען פאר צרות אזש קראנק געווארען. אבער עס האט גארנישט געהאלפען.

עטליכע יאהר נאך דער חתונה האט זיך דער אינזשיניער ארומגעזעהען, וואס פאר א נארישקייט ער איז בעגאנגען. ער איז נאך געווען א פול בלוטיגער יונגערמאן, וועלכער דארף ערשט אנהויבען לעבען און דא האט ער א ווייב וועלכע איז מיט 20 יאהר עלטער פון איהם, שוין „א אלטע יודענע“. ער האט אנגעהויבען צו מאכען בעמיהונגען ארויסצוקריגען פון איהר א „גט“, אבער, אהן ערפאלג. די אלטע פרוי האט זיך בשום אופן נישט געוואלט שיידען פון איהר יונגען און געליבטען מאן.

ער, זעהענדיג, אז ער וועט מיט איהר נישט קענען אדורכקומען האט זיך פשוט פון איהר ארויסגעצויגען און געלעבט אבגעזונדערט פון איהר. מיט דער צייט איז ער געווארען איינער פון די אנגעזעהענסטע אינזשיניער'ען אין קראקא און אנגעהויבען צו שפילען א בעדייטענדע ראלע. ער האט פערגעסען אין זיין עלטערער פרוי און אנגעהויבען צו קומען אין געזעלשאפט פון יונגערע, אין זיינע יאהר'ען און זיך לעצטענס פערליבט אין א שעהן יונג מיידעל פון דער רייכער און אנגעזעהענער יודישער פאמיליע ה. ער האט זיך פון דאסניי אנגעהויבען צו בעמיהען צובעקומען א גט פון זיין ערשטער אלטער פרוי, אבער ווידער אהן ערפאלג, זיין ערשטע פרוי האט פון גארנישט נישט געוואלט הערען נאר ער זאל צוריקקומען מיט איהר וואוינען, אבער נאך גרויסע אנשטרענגונגען איז זי בעשטאנען איהם צו געבען „א גט“ אבער נאר פאר גאנצע „10 טויזענד דאלאר“. דער אינזשיניער האט דערווייל נאך נישט געקאנט אויפבריינגען אזא סומע און מוז דערווייל ווארטען.

דאס דאזיגע געשעהעניש איז די טעמא פון טאג אין די אריסטאקראטישע היימער אין קראקא, וואו מען ערווארט דעם עפילאג פון דער געשיכטע מיט גרויס שפאנונג.

מאט.

—=):0:(=—

א בריף האט אויסגעזאגט דעם סוד

געשלעג אין גארטען צווישען מאן און דעם ווייבס „קאכאנעק“

ביאליסטאק. אין הויז פון יונגען און סאלידען סוחר ק. (מארש. פילסודסקי גאס) פלעגט זיין אנ'אפטער איינגעהער מאריעק צ. פון סענקעוויטש גאס. ק. האט איהם געהאלטען פאר א גוטען פריינט און איז געווען ביי איהם דער בעסטער „פשיאטשעל“.

ווען ק. האט צוליב זיינע געשעפטען אמאל נייט געהאט קיין צייט, פלעגט מאריעק פערברענגען מיט זיין שעהנער יונגער ווייבעל ליובא, וועלכע האט זיך אזוי אוים נישט געלאנגווייליגט אויך בעת איהר מאן איז נישטא.

אלץ וואלט געווען גוט ווען נישט א פאר שווארצע טינט-שורות אויף א ראזען בויגעלע פאפיר.

איינמאל אווענט צייט ווען ליובא ק. איז אוועק צו דער שניידערקע און דער מאן איז געבליבען אליין אין שטוב קלאפט מען אן אין טיר און עפעס איינער א פויי ברענגט אריין א בריף, אדרעסירט צו דער פרוי ליובא.

ק. איז בעת מעשה געווען זעהר נייגעריג צו וויסען ווער ס'האט געשריבען דעם בריף און פון אדרעס האט ער געוואלט דערגעהען וועמעס האנטשריפט דאס איז.

ער האט אבער נישט געקאנט דערגעהען ווער ס'פיהרט א קארעספאנדענץ מיט זיין פרוי און דער סוף איז געווען, אז ער האט אויפגעעפענט דעם בריף, וואו ס'איז געווען אנגעשריבען פאלגענדיגעס:

טייערע ליובא!

נישט קענענדיג זיך פערשטענדיגען מיט דיר אויף אנ'אנדער אופן שטעל איך איין דאס צו טוהן דורך א בריף.

זאלסט היינט 9 אינאווענט זיין אין שטאט-גארטען לעם דער מושלע. איך דארף זיך עפעס מיט דיר דורכשמועסען“...

דיין מאריעק.

מ'קען זיך פארשטעלען, וואס פאר אנ'איינדרוק דער דאזיגער בריף האט געמאכט אויפ'ן מאן.

ער האט זיך אבער גלייך בערוהיגט. פערקלעפט צוריק דעם קאנווערט און אוועקגעלעגט דעם בריף אויפ'ן בופעט.

ווען זיין יונגע ווייבעל איז געקומען צוריק פון שניידערין האט ער איהר אפגעגעבען דעם בריף.

פונקט 9 א זייגער איז ליובא אוועק פון שטוב. דער מאן איז איהר, פערשטעהט זיך, נאכגעגאנגען.

ער האט געזעהען ווי זי געהט צו דער מושלע אין שטאט-גארטען און צוזאמען מיט מאריעקן האט זי זיך אוועקגעלאזט אויף דער צווייטער זייט גארטען איבער'ן טייך.

ער איז דארטע ויאויך נאכגעגאנגען און אין א געוויסען מאמענט ווען די פאר'ל איז געזעסען אויף א באנק גאר אין א אינטימער פאזע, איז ער צוגעלאפען און זיך געכאפט שלאגען צו זיין „גוטען פריינט“ מאריעק.

דער געשלעג האט געדויערט א היפשע צייט און דערווייל איז די העלדין ענטלאפען געווארען.

זי איז שוין פון יענעם טאג אן נישט געקומען אין שטוב.

דער עפילאג פון דער געשיכטע וועט זיך געוויס אפשפילען אין בית-דין שטיבעל.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע“

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

גנעסט אין לאדז! גנעסט אין לאדז!

גניא שליט — פרעמיערשע פון ריגער יודישען מלוכה-טעאטער.

אייב קארפ — קעניג פון די כאראקטער-קאמיקער אין אמעריקא.

היינט, מיטוואך, דעם 19-טען ד. ח. 9 אין אווענד

ווידערהאלונג פון דער גרויסער פייערליכער פרעמיערע

„איינע פון יענע“...

מעלאדראמע אין 3 אקטען מיט פראלאג און עפילאג פון י. צבי מיט געזאנג און טענץ.

מיט גניא שליט אין איהר קרוין-ראל אלס „איינע פון יענע“.

אין 2-טען אקט קומט פאר א גרויסער

קאבארעט-פראגראם

רעזשי: גניא שליט. דיריגענט: ל. זעלמאן.

פרייזען פון די בילעטען נישט געהעכערט!

די ווארנונגען פון דער א"י רעגירונג האבען געווירקט

ירושלים. (יט"א) פאר דעם ערווארטעטען שטורעם פון 15-טען אויגוסט האט דער דיסטריקט-קאמיסאר געהאט ארויסגעפאדערט צו זיך א געוויסע צאל אראבישע באטאבלען פון עזה און 26 אראבישע באטאבלען פון צפת און האט זיי געווארענט, אז ער מאכט זיי פערזענליך פעראנטווארטליך פאר וועלכער עס איז רוה-שטערונג אדער אונרוהען אויף דעם שטח, וואו זיי האבען די השפעה איבער דער בעפעלקערונג.

ווי עס ווייזט אויס, האבען די דאזיגע ווארנונגען געווירקט, און די אקציע פון די עקסטרעמע אראבישע נאציאנאליסטען איז דורכגעפאלען.

Dr. med. **D. Helman**

ספעציאל-ארצט פאר נאז, אויערען, האלז- און קעהלקאפ-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

Piotrkowska 68, tel. 112-20.

נעהמט אן פון 10—12 מיטאג און פון 5—7 אוו.

Dr. med. **S. Malowist**

ספעציאל-ארצט פאר נאז, אויערען, האלז- און קעהל קאפ-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

Gdańska 37, tel. 115-93.

קרבנות פון שפיאנאזש

סענסאציאנעל קרימינאלישער ראמאן

(22

— דו זעהסט אויס צו זיין שרעקליך מיד! — האט עטעל אויסגערופען, עפענדיג איהם די טיר פונ'ם בוימער — איך בין זיכער, אז דאס איז דער-פון, וואס דיר ווילט זיך אזוי עסען, ווי מיר... איך האב דיר צוגעגרייט דעם סמאקינג... דאכט זיך, ס'איז אלץ אין [illegible]דנונג... זעה, פערהאלט זיך נישט לאנג!

— צעהן מינוט, טייערע, נישט מעהר!

עטעל איז אראפ אונטען.

מאקס האט זיך שנעל איבערגעטון צום מיטאג.

דאס יונגע פארפאלק איז געווען אויסערגעוועהנליך סימפאטיש, און דער מעטר-ד'אטעל האט זיך פערזעגליך מיט זיי פערנומען, ווידמענענדיג זיי זיין גאנצע אויפמערקזאמקייט.

נאכ'ן מיטאג האט זיך מאקס און עטעל אוועקגעזעצט אויף דער סאפקע ביים קאמין.

זיי רעדען וואס רעדט א יונג פארפאלק, ווען זיי פערבלייבען צום ערשטען מאל אליין מיט זיך?

לאמיר זיך נישט צוהערען צו זייער שמועס, צו דעם, וואס מאקס האט שטיל איינגערוימט זיין ווייב, און וואס עס האט איהם געענטפער'ט די איבערגליקליכע עטעל...

היינטער ד יפענסטער האט געראוישט דער ווינט, און איבער די שויבען האבען רעש"יג געפויקט די גרויסע רעגען-טראפענס.

— ס'איז סטראשנע א טראכט צו טון וועגען די, וואס געפינען זיך איצט אויפ'ן ים. — האט עטעל מיט א שטילען ציטער ארויסגעשעפטשעט

— מאקס, איך האב גאר קיין חשק נישט צו פאהרען אויף דער ריוויערא, אדער ערגיץ אין אויסלאנד.

— מיר קענען נישט פאהרען אויך... איך וויל גאר דאס, וואס דו ווילסט, טייערסטע! איך וויל אליין אויך נישט פאהרען, אבער...

עטעל האט מיט א שמייכעל געגעבען איהם א פעטשעל איבער דער האנד.

— די מאמא האט אבער געזאגט, אז מען דארף פאהרען, ווייל אלע פאהרען, און מיר האבען זיך נישט געוואלט מיט איהר אמפערען, האבען מיר מסכים געווען. אמת, דאס האסטו געוואלט זאגען? אבער, מאקס ליבער, אין די לעצטע פאר וואכען, ווען די שניידערין, די מאמא און דער סער ראבערט האבען אונז געריסען אויף שטיקער, האבען מיר דאך קיין צייט נישט געהאט מיט א פאר ווערטער זיך אדורכוווארפען... דו האסט דאך אזוי געהארעוועט, אז אפילו צו דער חופה האסטו פערשפעטיגט... אזא מיאוס'ער אל-טער!

— ער איז נישט שולדיג! — האט זיך מאקס אנגענומען פאר'ן סער ראבערט — אבער לאמיר וועגען דעם נישט דערמאנען... איצט זענען מיר אליין, און אונז שטייט פאר זעקס-וואכען פול-שטענדיגע פרייהייט... וואס זשע וועלען מיר טון? וועלען מיר פערבלייבען אין דובר?

— ניין, איך האב שוין וועגען דעם אריינגע-טראכט, און מיר איז געקומען אויפ'ן זינען זעהר א גוטער געדאנק. גאר נישט ווייט פון דאנען געפינט זיך א פרעכטיג ארט. דאס ארט הייסט סאן - מארגעריט, און איך האב אנומעלט פער בראכט דארט מיט מיין פאפא א גאנצען חודש. דער פאפא איז געווען ערקיהלט, און ער איז אהער געפאהרען געזונד-ווערען. דו ביזט דאן געווען אין פראנקרייך, מיין טייערער. מיט פערגנעגען דערמאן איך זיך אין יענעם חודש. געוואוינט האבען מיר אין א ווילע אויפ'ן סאמע ברעג ים. אונזער באלעבאסטע איז געווען א מעדקווירדיגליבע [illegible] ן האריציגע אלטע מיידעל, פריילין קאל-פעפער האט זי געהייסען, און ז יהאט זיך געזארגט פאר אונז, ווי פאר איינענע קינדער. נו, וועלען מיר צופאהרען צו איהר [illegible] ן א פרעג טון, צי וועט זי אונז ווידער אויפנעהמען?

— אויסגעצייכנט! — איז מאקס פריילעך אייב געגאנגען אויפ'ן פארשלאג — איך וועל זיך דינגען אנ'אויטא און מיר וועלען מאכען הערליכע זאויספלוגען.

— דאס וואלט געווען גרויסארטיג, אבער צי האט עס א שכל?

— פערשטייט זיך! גיב נאר א טראכט, ווי פיל מיר וועלען דערמיט אפשפאר'ען פון דער לוסט רייזע?

— איך ווייס אבער נישט, וואס די מאמא וועט דערצו זאגען?.. איבעריגענס וועל איך איהר דער-ווייל גארנישט שרייבען... זאל זי מיינען, אז מיר זענען אוועקגעפאהר'ען פון ענגלאנד... ס'וועט זיין זעהר אינטערעסאנט.

קאפיטעל 10

עטעל דערוויסט זיך...

— גאט מיינער! ווי קאן מען עס גאר טראכ-טען, אז מען האט זי דערמארדעט אין דעם טאג פון אונזער חתונה!.. אין דערזעלבער צייט כמעט... אך, ארימע, ארימע פרוי! אבער ווער האט עס געקאנט בעגיין אזא שרעקליך פערברעכען?

עטעלס צארטער פנים איז געווען בלאס און נאס פון טרעהרען.

זי האט זיך אקארשט דערוואוסט פון מאקס'ן די שרעקליכע נייעס, וועלכע ער האט אויסבעהאלטען פון איהר ביז איצטער'פריה.

די פריהמארגען-צייטונגען זענען פול געווען מיט די פרטים וועגען לארד, און פערשוויגען ווייטער דעם ענין איז געווען אונמעגליך.

אורטיילענדיג, לויט די צייטונגען, איז דער ענין געווען פאר דער פאליציי א הארטער נוס צום צוקנאקען.

לייענענדיג שנעל די צייטונגס-שפאלטען, האט מאקס מיט פערוואונדערונג בעמערקט, אז אין ער-גיץ ווערט נישט דערמאנט, וועגען די אוועקגע-גנב'עטע און צוריק-אפגעשיקטע וויכטיגע דאקו-מענטען, צוליב וועלכע דער מארד איז וואהרשיינ-ליך געשעהען.

די פאליציי האט נישט געקאנט נישט וויסען וועגען אזא-דעם וויכטיגען פרט, מחמת ער, מאקס גופא, האט פאר זיין אוועקפאהר טעלעפאנירט אין סקאטלאנד-יארד, און דער סער ראבערט האט גע-וואר'נט אויף דעם באלדיגען אנקומען פון געהיים-אגענטען.

הייסט עס, אז פאליציי האט בכיון געשוויגען וועגען דעם ענין!?

די שילדערונג פון די צייטונגען האבען מעהר-ווייניגער געשטימט מיט דער ערקלעהרונג, וואס טאמסאן האט איהם געגעבען דורכ'ן טעלעפאן.

עטעל איז געווען דערשיטערט.

זי האט פערשטאנען הלמאי ס'האט זיך איהר אויסגעוויזען, אז איהר מאן איז בעטטען געווען שטארק פערזארגט און דענערווירט.

(פארטזעצונג קומט)

שרעקליכע מאָמענטען פון דער רעוואָלוציע

אַ קאַפּיטעל פון אַ בוך וועגען די ערשטע טעג פון דער רעוואָלוציע. — דער פערפאַסער פון׳ם בוך איז געווען לענינ׳ס נאָהענטסטער פריינד און מיטאַרבייטער. — הפקרות און אַנאַרכיע אין די ערשטע צייטען נאָך דער אָקטאָבער־רעוואָלוציע

(5 (המשך).

דער מאַטראָז מיט דעם פּנים פון אַ הייליגען האָט זיך מיט אַמאָל אויסגעניכטערט און האָט מעהר נישט געשריען „טויט, טויט״! ער איז צוגעגאַנגען צו דער גרופּע בעזוכער און, ענטשולדיגענדיג זיך, האָט ער גיך, גיך גענומען רעדען:

— אָט אַ טשודאַק! — האָט ער אָנגעוויזען אויף דעם איינגעשלאָפענעם מאַטראָז — איך מאַך עס פשוט׳ער! איך בעט זיך געוועהנליך אין קאָמאַנדירס... — מען זאָל מיך שיקען וואוהין מיט אַ שליחות. איך קום מיד מיט מיין אָבטיילונג אויף וועלכער עס איז באַהן־סטאַנציע און מיר געהען זיך אַזוי שטיל, רוהיג. „וואו איז דאָ דער העכשורנער פון דער סטאַנציע!?״ עס געהט זיך אַן אָפיציר׳על. איך געה צו צו איהם שמייכלענדיג... ער געהט זיך אַזוי, מיין האַרציגער, און קלערט קיין שלעכטס נישט און איך — באַך! דערלאַנג מיר אַזוי, מיין ליבינקען, פון אונטען גלייך אין לעבער אַריין שיס איך. טראַך! — און פאַרטיג! ער גיט זיך אַ קוליע איבער, אַ הויגע מיט די פיס, אַ פיבטעל מיט די אויגען און — פאַרטיג!... אויב ער זשיפּעט נאָך, האַק איך איהם אַריין אַ קויל אין שטערן — אַן׳אומזיסטע בייקאַגע. יאָ... איך האָב זעהר ליב מכבד צו זיין די אָפיציר־לעך „זעהר״! בעת מעשה, זאָג איך אייך, איז אַזוי אָנגענעהם, אַזוי שטיל, רוהיג און פריידיג אויף דער נשמה... ווי מלאכים וואָלטען דאָרטען געזונגען.

און ער האָט ווידער גענומען צלם׳ען די לופט אָהן אַ סוף.

— און אַ סך האָט איהר אויף אַזאַ אופן אויס־געהרגעט? — האָט באָנטש־ברויעוויטש מיט שוידער געפרעגט.

— ווי דען? איך פיהר אַ חשבון, איך וועל קיין טעות נישט מאַכען, איהר קענט זיכער זיין. פאַר די נשמות פון דריי און פערציג מאַך, איך שוין הזמנות — באַ־רו־היג, גאָ־אָט, די נ־ש־מ־ות פ־ון ד־יי־נע קנ־ע־כט — האָט ער מיט אַ פאַנפאַטען קול מיט אַמאָל פערצויגען די הזכרה־תפלה, ווי מען זינגט אין קלויסטער... — און היינט — האָט ער רייבענדיג די הענד פון פרייד, שטיל איינגעזומט — וועל איך דערציהען די צאָהל ביז זעקס און פערציג.

דאָס האָט ער שוין פון פאַראויס געפיהלט דעם טעם פון דערשיסען מיט זיין איגענער האַנד די דריי אַרעסטירטע אָפיצירן.

— איך וועל דיר געבען! געבוג זאָל דיר זיין! אַנגעזשלאָקעט זיך ווי אַ פּאַס און באַלבעט — האָט דער יונגערער זשעלעזניאקאָוו ווידער אָנגעשריען אויף איהם — שלאָפען געה!

אָפּנים, אַז ער האָט זיך געפיהלט נישט איבריג בעקוועם פון זיין ברודער׳ס שוידערליכע מעשיות.

דער עלטערער זשעלעזניאקאָוו איז געהאַרכזאַם אוועק, צלם׳ענדיג די לופט און זינגענדיג פאַנפאַטע: „טו־וויט טוי־אויט, טו־וי־ויט!״...

אויף די שטוהלען, אויף די קאַנאַפּעס, אויפ׳ן דיל האָבען זיך אין שכור׳ען שווערען שלאָף גע־וואַלגערט מאַטראָזן. אייניגע האָבען האַלב־שכור׳ע געוואַנדעלט, ווי די שאָטענס, איבער די צימערען. די צימערען מיט געוועהר זענען געשטאַנען אָפען, די טיהרען נישט פערמאַכט און די גאַנצע געביידע נישט בעוואַכט. צוואַנציג דרייסטע מענשען וואָלטען געקענט פערנעהמען די גאַנצע חברה מאַטראָזן־אַנאַרכיסטען צוזאַמען מיט׳ן געוועהר.

אַלץ איז געווען טויט, פערוואַרלאָזט, שוידערליך און טרויעריג — פערענדיגט באָנטש ברוי־עוויטש די בעשרייבונג פון זיין נאַכט־וויזיט ביי די מאַטראָזן.

איהר לייענט און איהר ווילט גלויבן, אַז דאָס איז אַ בעשרייבונג פון עפּעס אַ וויסטען חלום, פון אַ נאַכט־קאָשמאַר — פאַר דער ווירקליכקייט איז דאָס בילד צו שוידערליך.

אויף מאָרגען פריה האָבען די מאַטראָזן נישט געבראַכט די אַרעסטירטע אָפיצירן אין סמאָלני, ווי עס איז אָבגערעדט געווען. אנשטאָט דעם איז געקומען אַ דעלעגאַציע פון מאַטראָזן און אין אַ חוצפה׳דיגען טאָן געמאָלדען, אַז די אָפיצירן געהערען צו זיי, און זיי, די מאַטראָזן, וועלען זיי נישט אַרויסגעבען.

אין גיכען איז געקומען צו לויפען אַ שליח און געמאָלדען, אַז דער עלטערער זשעלעזניאקאָוו און נאָך עטליכע מאַטראָזן האָבען גענומען די דריי אָפיצירן און אוועקגעפאָהרען מיט זיי אין אַן אומבעוואוסטער ריכטונג.

די לאַגע איז געוואָרען ערענסט. גראַד דאַן איז אין סמאָלני געקומען דער פאָטער פון דעם אַרעסטירטען אָפיציר מאַסלעניקאָוו, און מיט טרעהרען אין די אויגען האָט דער גרייז־גראָהער זקן געשוואוירען און צוגעשטעלט בעווייזען, אַז זיין זוהן איז נישט קיין קאָנטער־רעוואָלוציאָנער. ער האָט געוויינט און געבעטען, מען זאָל איהם אַרעסטירען אַלס משכון ביז ס׳וועט קלאָר ווערען, אַז זיין זוהן איז אומשולדיג.

ווען לענין האָט זיך דערוואוסט פון דער געשיכטע, האָט ער עס אויפגענומען זעהר ערענסט.

— פון אַנאַרכיזם ביז קאָנטער־רעוואָלוציע איז איין שריט — האָט ער געזאָגט, און ער האָט פאַר־געשריבען אַנצונעהמען אַלע מיטלען צו ליקווידירען דעם ענין וואָס שנעלער. פון די מאַטראָזן האָט ער בעפוילען צו נעהמען אַן׳אונטערשריפט, אַז זיי זענען פעראַנטוואָרטליך פאַר דעם לעבען פון די דריי אָפיצירן. און אויב זיי וועט עפּעס געשעהען, וועלען די מאַטראָזן גלייך אַרעסטירט ווערען און איבערגעגעבען ווערען צום געריכט.

באָנטש־ברויעוויטש האָט בעפוילען איינעם פון די אַרבייטער־קאָמיסאַרען, וואָס האָבען זיך געפונען אין דער מאַטראָזן־קאַזאַרמע, איבערצוגעבען די מאַטראָזן לענינ׳ס בעפעהל. נאָך יענער האָט איהם דורך דעם טעלעפאָן געענטפערט, אַז ס׳איז דאָ נישט מיט וועמען צו רעדען, ווייל אַלע זענען טויט־שיכור, די קאַזאַרמע איז פול מיט פּראָסטיטוטקעס און די שטימונג איז אַ געוואַלדיג אויפגערעגטע.

— מיר בעטען גלייך אַרויסשיקען אונז אַן׳אויטאָ־מאָביל, כדי מיר זאָלען קענען וואָס גיכער אַוועקפאָהרען פון דאַנען, ווייל מיר זענען נישט זיכער מיט׳ן לעבען.

באָנטש־ברויעוויטש האָט זיי געהייסען גלייך פערלאָזען די קאַזאַרמע און וואַרטען אויפ׳ן גאַס ביז ס׳וועט קומען אַן׳אויטאָמאָביל מיט אַ בעוואָפענטער וואַך.

ער האָט אַרויסגערופען צו זיך דעם יונגערען זשעלעזניאקאָוו און געפרעגט:

— וואו זענען די אָפיצירן?

— זיי זענען פערשוואונדען. מען האָט זיי אַרויס געגנב׳עט. אין אונזער׳ע רייהען איז אַ שפּאַלטונג. ס׳איז שלעכט — האָט ער צומישט געענטפערט.

און ווירקליך, צווישען די מאַטראָזן האָט געהערשט אַ שפּאַלטונג. אַ גרופּע אַנאַרכיסטען האָט דורך טעראָר געהאַלטען אין גשרעק די איבריגע מאַסע אומפּאַרטייאישע מאַטראָזן, צווינגענדיג זיי צו „אַנאַרכיסטישע״ מעשים. דער יונגערער זשעלעזניאקאָוו, וועלכער איז די גאַנצע צייט געווען זייער אָנפיהרער, האָט אָנגעהויבען צו פערלירען זיין ווירקונג אויף זיי, ווייל ער איז אַרויסגעטראָטען געגען די הפקר־מעשים פון די מאַטראָזן.

— ס׳איז איצט מיט זיי נישט צו מאַכען — האָט זשעלעזניאַקאָוו געמאָלדען באָנטש־ברויעוויטש׳ן. אַלע זענען שרעקליך אויפגערעגט און צוהיצט. זיי רייסען זיך אין גאַס און מיר געלינגט קוים איינצוהאַלטען זיי.

עס איז איצט געשטאַנען די פראַגע, ווי אַזוי צו פערהיטען די שטאָט פון דער שיכור׳ער חברה אַנאַרכיסטען און ראַטעווען דאָס לעבען פון די דריי אָפיצירן.

באָנטש־ברויעוויטש האָט אַרויסגערופען אַנ־אָבטיילונג פון לאַטישע־קאָמוניסטען, געגעבען די אַ צעהנדליג מאַשין־ביקסען און פיר קאָמיסאַרען, און געהייסען די פערנעהמען די הייזער, וואָס געפינען זיך אין שכנות מיט דער מאַטראָזן קאַזאַרמע פון וואַנען זיי זאָלען נאָכפאָלגען יעדער בעוועגונג פון די מאַטראָזן. צו דער זעלביגער צייט האָט ער אָבגעגעבען אַ בעפעהל דעם וואָלינסקי און יעגער־סקי פאָלק — די איינציגע צוויי פאָלקען אין פעטראָ־גראַד, וואָס האָבען דאַן געשיכורט ווייניגער פון אַנדערע און צווישען וועלכע עס זענען געווען פעסטע קאָמוניסטישע גרופּען — זיי זאָלען זיין אין פולער שלאַכט־בעוואָפנונג, גרייט יעדע מינוט אַרויסצוטרעטען. דעם זעלביגען בעפעהל האָט ער אָבגעגעבען דעם קאָמענדאַנט פון פעטראָפּאַוולאָווסקער פעסטונג בלאַגאָנראַוואָוו.

(ווייטער מאָרגען).

ד. וואָלין.

„ביסט אַ יודישיסט״

שרייט אויס אַ קריסטליכע פרוי צו איהר פערוטערישען מאַן אין ווילנע

ווילנע. אין ראַיאָן פון גלעזער גאַס דער־צעהלט מען איצט פאָלגענדע טשיקאַווע און כאַראַק־טעריסטישע געשיכטע:

אין דערמאָנטען ראַיאָן פערנעמט אַ וואוינונג אַ קריסטליכער מלוכה־בעאַמטער, מיט זיין פרוי און קינדער.

לעצטענס האָט זיין פרוי בעמערקט, אַז איהר מאַן איז צו איהר אינגאַנצען אָפּגעקיהלט געוואָרען און ער פערברענגט ערגעץ גאַנצע אווענטען אין דער צייט ווען פריהער פלעגט ער זיין גאַנצע פרייע צייט ווידמען איהר.

דאָס איז איהר געוואָרען שטאַרק פערדעכטיג און זי האָט בעשלאָסען איהם נאָכצושפּיאָנירען.

נישט לאַנג האָט געדויערט און די פרוי האָט בעקומען אינפאָרמאַציעס, אַז איהר מאַן האָט זיך פערליבט אין אַ יודישער פריילין און פערברענגט מיט איהר די גאַנצע צייט.

די פרוי האָט עטליכע מאָל נאָכגעשפּירט איהר מאַן וועלענדיג כאַפּען איהם מיט דער געליבטער, ס׳איז איהר דאָס אָבער נישט געלונגען.

די טעג האָט דער מאַן זיך לאַנג נישט צוריק־געקעהרט אַהיים.

דער זייגער איז געוואָרען 11—12 און דער מאַן איז נאָך אַלץ נישטאָ.

פון אייפערזוכט האָט די פרוי נישט געקענט איינשלאָפען און זי האָט זיך אוועקגעזעצט ביים פענסטער וואַרטענדיג אויף דעם מאַנס צוריקקעהר.

פּלוצלונג האָט די פרוי דערזעהען ווי איהר מאַן געהט אין דער געזעלשאַפט פון אַ יודישער פריילין, דאָס פּאָרל איז געבליבען שטעהן אין אַ ווינקעל אונטערן פענסטער און ביים געזעגענען זיך גענומען האַלזען און קושען.

די פערראַטענע פרוי האָט אויפגעריסען דעם פענסטער און געמאַכט אַ געוואַלד אויף דער גאַנ־צער גאַס.

פערשטעהט זיך, אַז די געליבטע איז אין איין רגע פערשוואונדען און דער מאַן איז אַרויף אין שטוב.

מען קען זיך פאָרשטעלען וואָס פאַר אַ קבלת פּנים ס׳האָט איהם איינגעאָרדנט דאָס ווייבעל, וועל־כע האָט זיך אָקאָרשט מיט איהרע אייגענע אויגען איבערצייגט, אַז ער פערראַט איהר. זי האָט אין איהם גענומען וואַרפען מיט פערשידענע כלים און גע־מאַכט אַזאַ אַליאַרם, אַז זי האָט אויפגעוועקט אַלע שכנים, צווישען די פערשידענע זלזולים וועלכע זי האָט געוואָרפען אויף איהר מאַן האָבען די שכנים געהערט ווי זי האָט געשריען.

— ביסט אַ יודישיסט״ דו קושט זיך מיט יו־דישע פריילינס, איך וויל דיר נישט קענען!

דער טומעל האָט געדויערט אַ גאַנצע נאַכט און אויף מאָרגען פריה ווען דער „קריסטליכער יודישיסט״ האָט געדאַרפט געהן צו דער אַרבייט, האָט ער שעמעוודיג פערשטעלט די אויגען אונטער וועלכע ס׳האָבען זיך געזעהן גרויסע סיניאַקעס.

אַ צימער מיט אַ קוך

אָדער 2 צימער מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג אַלס סובלאָקאַטאָר אָדער אין אַ ניי הויז אויף חודש־געלד ווערט שוין געזוכט. אָפערטען אונטער ״ם״

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

ZIELONA 6.

Telefon 12-333

tel. 12-333 — tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אַלע פּלוצימדיגע פאַרפאַלען צו יעדער צייט ביי טאָג און ביי נאַכט ווי אויך אין אַלע אַקושעריע און גינעקאָלאָגישע הילף.

ר. איזראעל

ליבע און טויט

(92

סענסאַציאָנ. דראַמאַטישער ראָמאַן פון לאָנדאָנער לעבען

— איך בין אַנ׳אויסלענדערין, האָט אידאַ גע־ענטפערט און איך בין ערשט היינט געקומען אין לאַנד אַריין, איך בין געקומען אַהער, כדי ביי אייך צו דערוויסען וועגען אַ פערזאָן, וועלכער דאַרף זיך געפינען אין בוענאָס איירעס און וועגען וועלכען איך האָב אין דער אַדרעס־ביוראָ קיין שום אויסקונפט נישט געקענט בעקומען.

— וואָס איז דאָס פאַר אַ געהיימנישפולע פערזאָן, האָט קאַרצעלאַ מיט אַ שמייכעל געזאָגט, קוקענדיג פערדעכטיגט אויף דער שעהנער אידאַ.

— הער פאָליציי־שעף, איך בין געקומען די־רעקט צו אייך און נישט אין קיין נידעריגערן אַמט, ווייל ס׳האַנדעלט זיך וועגען אַ זעהר וויכטיגער אַנגעלעגענהייט.

— נו, איך הער אייך אויפמערקזאַם, שוין נישט ווידערמאָל אַ געשיכטע וואָס האָט אַ שייכות מיט די טמאים, מיט די פרויענהענדלער?

— יאָ, אַזוי איז עס הער שעף.

אידאַ האָט אָבער באַלד חרטה בעקומען וואָס זי האָט צופיל גערעדט, זי האָט מורא געהאַט טאָמער וועט זי אַזוי אַרום שטערען דער טאַקטיק, וועלכע טשאַרל האָט אָנגענומען אין דער דאָזיגער אַנגע־לעגענהייט.

דער פאָליציי־שעף דערהערענדיג, אַז ס׳האַנ־דעלט זיך וועגען פרויענהענדלער איז געוואָרען ערנסטער און שטרענג אָנגעקוקט אידאַן.

— זאָגט פריילין, וואָס פאַר אַ פערזאָן זוכט איהר אַזוי שטאַרק.

— איך זוך אַ געוויסען פּראָפעסאָר ערנסט לעהמאַן, וועלכער איז געקומען פון האַמבורג און דאַרף זיך געפינען אין בוענאָס איירעס.

קאַרצעלאַ איז אויפגעשפרונגען, ער האָט זיינע אייגענע אויערען נישט געוואָלט גלויבען.

— וואָס פאַר אַ נאָמען האָט איהר אויסגערופען?

אידאַ האָט זיך אַזש דערשראָקען פון קאַרצעלאַס בליק, דער דאָזיגער נאָמען, זעהט אויס, האָט גע־מאַכט אויף איהם אַ שרעקליכען איינדרוק. אידאַ האָט זיך בשום אופן נישט געקענט אַריינטראַכטען וואָס דאָס קען בעדייטען און זי האָט אַרויסגע־שמאַמעלט.

— איך האָב גערעדט וועגען ערנסט לעהמאַן פון האַמבורג.

— וואָס געהערט איהר זיך אָן מיט ערנסט לעהמאַן?

אידאַ איז אינגאַנצען צומישט געוואָרען, זי האָט אַפילו נישט געוואוסט וואָס צו ענטפערן אויף דער דאָזיגער פראַגע, זי האָט דאָך לעהמאַנען אינ־גאַנצען נישט געקענט און זי וויסט אַפילו נישט ווער דאָס איז, זי איז דאָך געגאַנגען אַדורכפיהרען בלויז אַ שליחות און האָט זיך אַריינגעפלאָנטערט אין אַ געשעפט פון וואַנען זי קען נישט אַרויס, ווי זי האָט געפיהלט, אַז דער נאָמען פון לעהמאַנען פער־בונדען מיט עפּעס זעהר אַ וויכטיגען ענין, אין וועל־כען קאַרצעלאַ איז זעהר שטאַרק פעראינטערעסירט.

וואָס זאָל זי איצט ענטפערן, האָט אידאַ זיך געטראַכט, ס׳איז אָבער נישט געווען קיין צייט אויף נאָכצוטראַכטען, ווייל אידאַ האָט געמוזט עפּעס ענטפערען אויפ׳ן פאָליציי־שעפס פראַגע.

— דער דאָזיגער לעהמאַן געהער זיך מיר גאָר נישט אָן, האָט אידאַ געצוואונגענערהייט געזאָגט, מיר זענען אָבער געקומען קיין בוענאָס איירעס מיט דעמזעלבען ציל.

— דאָס הייסט, אַז איהר, פריילין זענט געקו־מען צו אונז אנטדעקן פרויענהענדלער?

— הער פאָליציי־שעף, איהר קענט דען לעה־מאַנען?

— יאָ, איך האָב שוין אַפילו גערעדט מיט איהם.

— און וואו געפינט ער זיך איצט?

— ליידער וועט איהר איהם איצט נישט קענען זעהען, ערשטענס צוליב דעם וואָס איך מוז ווי געהעריג אויסלעגיטימירען און וויסען ווער איהר זענט, דאָס מוז איך טאָן דערפאַר, ווייל איך מוז זיין זעהר און זעהר פאָרזיכטיג, און איבריגענס קענט איהר בכלל מיט לעהמאַנען זיך נישט זעהן.

— הער פאָליציי־שעף, איהר האָט עפּעס אַ פערדאַכט אויף מיר?

— ניין, דערווייל נאָך גאָרנישט, אָבער פאָרזיכ־טיגקייט קען נישט שאַדען ברענגען, איך בין גע־וואוינט צו פערשידענע איבעראַשונגען און דער־בער מוז איך זעהר פאָרזיכטיג זיין, דערביי וועט דאָך נישט זיין איבריג אייך צו ערקלערען, אַז מיט׳ן נאָמען לעהמאַן איז פערבונדען אַנ׳ענין פון דער גרעסטער וויכטיגקייט.

— אַלזאָ, וואָס ווילט איהר מיט מיר טון, הער שעף?

— דערווייל איך פערהאַלטען ביז מיר וועלען נישט קלאָר ווערען אין דער סיטואַציע, ווען קאַרצע־לאַ האָט אַרויסגעזאָגט די דאָזיגע ווערטער זענען שוין ביי דער טיר פון קאַרצעלאַס קאַבינעט געשטאַ־נען 2 שומרים, וועלכע האָבען געהיטען, אַז אידאַ זאָל נישט קענען אַרויסקומען.

אידאַ איז געבליבען אין אַ פערלעגענהייט, נישט דערפאַר, ווייל זי האָט מורא געהאַט, אַז ס׳זאָל איהר עפּעס געשעהן, אַז מ׳זאָל איהר דאָ עפּעס שלעכטס טון, נאָר דערפאַר, ווייל זי האָט נישט גע־וואוסט וואָס זי האָט איצט צו טון. פאַר יעדען פאַל האָט דאָך טשאַרל געמוזט וויסען וואָס דאָ איז פאָר־געקומען, גלייכצייטיג האָט זי אָבער נישט גע־וואָלט, אַז קאַרצעלאַ זאָל וויסען פון דער עקזיסטענץ פון טשאַרלין און ראַלפן, ס׳איז דאָך נישט געווען קיין עצה און אידאַ, אָננעהמענדיג זיך מיט מוט האָט זי זיך געווענדעט צום פאָליציי־שעף.

— צי קען איך אָנקלינגען פון אייער טעלעפאָן? קאַרצעלאַ האָט זי שאַרף אָנגעקוקט.

— אויב איך וועל זיין אַנוועזענד דערביי, וועל איך אייך ערלויבען.

— איהר קענט זיין אַנוועזענד.

— ביטע טעלעפאָנירט.

אידאַ האָט שנעל נאָכגעקוקט אין טעלעפאָן־ביכעל און נאָכגעזוכט דעם נומער פון האָטעל אין וועלכען ס׳האָבען געוואוינט טשאַרל און ראַלף אויף איהר צוריקקומען.

(פאָרטזעצונג קומט)

זיכערע הילף און א רפואה

אהז א אפעראציע, אן בלוט, אהז א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם בוס אין דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנת דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געמאכטע המל-באנדאזשען אויסגעצייכנעט גוט דורך גרויסע פראפעסארן מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשן פראפעסאר דאקטאר בראכורעטוינג בעוואוינען ווי'כער דעם שטערטען און געפעהרליכסטען ברוך, אויך פאר הויקערס לוזונגען מיט הייל-גארטעטען און אפאראטן פאר פערקרומטע פוס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע געמענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג, דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארן: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. דר. י. מאַרישלער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין עפענטליכע דאנקבארקייט דעם ה' דירעקטאר י. ראפאפארט, ארטאפעד, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פאר אפראטעווען מיך פון טויט צוליב שווערע רופטור-קראנקהייטען. דער פערלעגטער באנדאזש פון זיין מטארע פערהיט מיך איצט פון רופטור-ווערהאבנען. דער ה' דירעקטאר האט נישט אפגענאמען זייער העכער אפילו דעמאלס, ווען אלע האבען שוין געצווייפעלט אין מיין לעבען און פאר די דאזיגע איבערגענכבעקנהייט דאנק איך איהם הערציג.

Boruch Mallerman.

יעדער איינציגער

האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 00-191.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

KŁANG-KINO-TEATER ZACHĘTA

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און וויטערע טעג!

פרעכטיגער 100-פראצענטיגער קלאנג-פילם

מעדעל פון מאנטפארנאס

אין דער הויפט-ראלע:

Gertrude Lawrence

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע

נעכסטער פראגראם:

„אינזעל פון דערטרונקענע הערצער"

אנהויב אין געוו. טעג 5 נאכמ. שבת, זונטאג 3 נאכמיטאג. דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה, און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

וואנעס

אלמאנ

— ווי אויך —

קינדער-וואנעס

בעקומט איהר נור איז דער בלעכערייי-ווערקשטעל

„ZGODA"

לאדז, צעגעלביאנא 2, טעל. 51-134 (עק פעטריק.)

בעמ.: וואנעס ווערען אויך איבערגעגט אויף זומער-וואוינונגען

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראראווא 10, טעל. 57-213

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנערייז-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. אייגער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-סוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויסזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאקאוו

כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. סאנטאר

עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש

עמפפאנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

אלע זענען צופרידען,

וואס פאטאגראפירען זיך אין דעם בעוו.

פאטאגראפישען אטעליר

„POLONJA"

SW. JERZEGO Nr. 11.

צום איצטיגען סעזאן האב איך רעדוצירט די פרייזען.

4 מעטריקול-פאטאגראפיעס פון 1.25 זל.

6 פאטאגראפיעס צום פאס, שוהן רעטושירט פון 2.50 אן

6 פאסטקארטן מיט א גרויס פארטרעט פון —.4 אן

ווער עס בעשטעלט 6 ברוינע פאטאגראפיעס, בעקומט א שפיגעלע מיט זיין אייגענער פאטאגראפיע.

בעמערקונג: צו די אויפנאהמען ווערען צוגעגעבען ספעציעלע קאסטיומען אומזיסט.

מיט אכטונג

„POLONJA"

דיפלאם. פאטאגראף

אינהאבער: גוטערמאן

לאדז, יערושענא 11.

צופאהר מיט טראמוואי נומ' 3.

דאס קאנצעסיאנירטע

עלעקטראטעכנישע ביורא

פון

מ. וואלדמאן

נעמט אן ליכט- און קראפט-אנלאגען

צו מעסיגע פרייזען

וואלדמאן, ווסכאדניא 50, טעל. 147-23

ENGLISH

פאר אנפענגער און פארטגעשריטענע. קאנווערסאציע, ליטעראטור

צו צוגענגליכע פרייזען

ערטיילט א מעהיגער פעדאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר „Mir".

ס'ווערט געברויכט

פון זאפארט

א יונגע

צו א פאסטען הויזען-מאכער געניטן בשלדינג עמען אין שלאפען, ווי אויך א קוואליפיצירטע האנד-נייערין. צו ערפאהרען ווסכאדניא 49, לינקס, 2. שט. 4490

א פראנט-צימער

(פאר אן אונפערהייראטע פערזאן) גרויס און זוניג, עלעקטרי-בעלייכטונג אין א בעלעבטען פונקט פון זאפארט ביליג צו פערמיטן אפערטען אין אדמ. פון „נ. פ." אונטער „ביליג".

א פעהיגער

יונגערמאן

פון דער האלץ-בראנזשע זוכט א פאסטען פאר א קליינעם געהאלט.

דאלנא 6, גרינבוים.

8טוגג שטעפער-מייסטער

א קוואליפיצירטער

ריכטעווער

זוכט א פאסטען, נאר א ווינבערע שטעל. צו ערפאהרען: זשעראמסקיעגא 58 אין קאלאניאל-געוועלב.

א בעקערײ

איבערצוגעבן אויפ'ן וואכען-געלד, געאייגנעט פאר קאנדיטאר און בעגעל-בעקער. צו ערפאהרען ביי ליפסקער, צעגעלניאנא 5. 4456

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

רענטגען-אינסטיטוט

און ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגערזשער 17, טעל. 116-33

ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. פון 1–2

ד"ר וויינבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1–2 און פון 6–7

ד"ר יוסטמאן נערווען-קראנקה. פון 12–2

ד"ר סטופעל רענטגען פון 12–2 און 4–6

ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורטס-הילף פון $1-11^1/_2$

ד"ר קאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5–6

ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערן-קר פון 10–11, 2–3 און פון 6–7

ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11–12 און פון 4–5

ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1–2

נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9–1

א. גראדוענטשיק צאהן-ארצט פון 3–7

צאהן-טעגדהיילונג, בעלמבטונגען, קראנקען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייט פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכליכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע

אלע מעגליכע אנאליזען.

אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

וויזיטען אין שטאט.

DR. MED. Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה, נעהמט אן פון 8–10 פריה, פון 1–3 נאכמיטאג און פון 6 ביז 8.30 אווענד. זונטאג פון 9 ביז 12 בטאג.

פיעטריקאווער 10

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

Dr. med. W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 72–134

נעמט אן פון 3–4 נאכמ. און פון 7–9 אווענד.

Dr. med. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 17-183

צוריקגעקעהרט

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינענע פראצאוניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: ווקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטען א. ז. וו.

נעמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

DR. MED. Jerzy SUDYA

ספעציאל-ארצט פאר אקושער- און פרויען-קראנקהייטן

ZIELONA 30 זשעלאנא

טעלעפאן 27-115

נעמט אן פון 5 ביז 7 נאכמיטאג.

Dr. M. Lerner

קינדער-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

זאכאדניא 64, טעל. 09-113

נעהמט אן פון 3–5 נאכמיטאג. 4279

ד"ר ראבינזאן

פאדעמביע

גראנד-פענסיאנאט

נעהמט אן א גאנצען טאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 40-159

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

DR. MED. Józef Imich

ספעציאליסט פון אויערן, נאז, האלז און קעהל-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

מאניושקי 1, טעלעפאן 97-209.

נעהמט אן פון 1–2 און פון 5–7 נאכמ.

Dr. med. I. Grynberg

אינערליכע קראנקהייטען ספעצ. פאר הארץ

צוריקגעקעהרט

CEGIELNIANA 17 צעגעלניאנא

Telefon 174-15 טעלעפאן

DOKTOR H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

צעגעלביאנא 4, טעל. 90-216

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8–2 און פון 5–9 אווענד.

בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צוטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל. מען'ן איינהאלט און טערמינען די אנאנסען אידער פערלאג ... די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ „ 4 „ „ „ „ „ 60—
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 8 „ „ „ „ „ 18—
... 50 פראצ. טייערער. אנאל. 100 פראצ. טייערער. טעלעגראמען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.